

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:	celo leto	pol leta	četrt leta	na mesec
K 24—	12—	6—	2—	
celo leto	celo leto	pol leta	četrt leta	na mesec
K 22—	11—	5.50	1.90	

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knaflcova ulica št. 5, (I. nadstropje na levo), telefon št. 34.

Izhaja vsak dan zvečer izvenredne in praznične.

Inserati veljajo: petstopenjska petletna enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru. Upravištvu naj se pošiljajo naročila, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vplačila naročnine se ne ozira.

Narodna tiskarna telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:	K 25—	celo leto	pol leta	četrt leta	na mesec
K 13—	6.50	2.30			
za Nemčijo:	K 28—	celo leto	pol leta	četrt leta	na mesec
K 13—	6.50	2.30			

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži za odgovor dopisnica ali znakma. Upravištvu: Knaflcova ulica št. 5, (spodaj, dvorišče na levo), telefon št. 85.

Nov poslovnik — nova doba?

Izprememba državnoborskega poslovnika je dognana stvar, kajti odobrila jo je večeraj tudi gospodarska zbornica in krona jo bo nemudoma sankcionirala.

Ali je s to izpremembo onemogočena sploh vsaka obstrukcija? Tega pač ne bo mogel nihče trditi. Male stranke se res ne bodo mogle ganiti in zato so Malorusi glasovali proti Kramarčevemu predlogu, a velike stranke bodo še vedno lahko delale velike težave vsaki parlamentarni večini. Dosedanji način obstrukcije je pač odpravljen, a številne stranke se bodo še vedno mogle uspešno ustavljati. Ravno sedaj na pr. bi lahko velike stranke še vedno onemogočile proračunski provizorij, ker je ta vezan na termin. »N. fr. Pr.« ima v nekem oziru čisto prav, ko piše, da je bila doslej obstrukcija pravica manjšine, sedaj pa je postala privilegij večine.

Sprejetje Kramarčevega predloga je za »Slovensko Enoto« vsekakor uspeh in obenem rešitev za česke agrarce in za slov. klerikale, ki so se bili s svojo obstrukcijo tako zalepteli, da niso vedeli ne naprej ne nazaj. Uspeh je to, ker se je doslej vlada ustavljala vsaki zahtevi Slovanov iz strahu, da sicer izzove nemško obstrukcijo, ki ji je pri obstoječih razmerah še vedno neprijetnejša, kakor slovarska obstrukcija.

Toda vprašanje je: kake posledice bo imela sklenjena izprememba državnoborskega poslovnika?

Skoro splošno je bilo mnenje, da pomeni sprejetje Kramarčevega predloga katastrofo sedanega sistema, da bo z njim razbita nemška gemeinbürgerschaft in da mora nemščina slediti rekonstrukciji ministrstva v smislu zahtev »Slovenske Enote«. Tako splošno je bilo to prepričanje, da je neki klerikalni poslanec v soboto zvečer telefoniral v Ljubljano, da sta ministri Schreiner in Hochenburger že demisionirala, kar se pa tudi do danes še ni zgodilo.

Kdor čita nemške liste, tistega preseneti vzhajajoča, s katero napadajo nemške krščanske socialiste, dolžeč jih, da so izdali nemško gemeinbürgerschaft in da kujejo v družbi s »Slovensko Enoto« nov železni obroč zoper Nemce. Toda to

upitje in divjanje je prozorno. Namen mu je prepričati, da bi se krščanski socialisti oddaljili od drugih nemških strank; s temi napadi, razburjajočimi krščanskosocialne volilce, se to stranko le drži na strani drugih nemških strank.

Faktum je: izpremenjen je pač pravilnik, sistem pa je sedanjost ostal in vsled spremenjenega pravilnika ni padeč; za izpremembo pravilnika se je pač dobila ogromna večina, a ta večina je tudi že razpadla; vlada je ostala in so Nemci slej kakor prej njeni stebri kakor priča večerajšnje glasovanje v proračunskem odseku.

Mogoče, da bo danes teden še drugače, mogoče pa tudi ne. Sedaj je čisto zagotovljeno, da bodeta pravočasno sklenjena proračunski provizorij in tudi pooblastilni zakon — ni pa še prav nič gotovo, če bo doseči ustanovitve nove parlamentarne večine, kateri bi potem sledilo paritetno ministrstvo.

Pri izpremembi poslovnika se je res dobila ogromna večina, ker so namreč s Slovani glasovali nemški krščanski socialisti in socialni demokraci. Toda s tem se nikakor ni rešeno, da bo nemške krščanske socialiste tudi dobili za kako stalno večino s Slovani proti drugim Nemcem.

Po našem prepričanju je danes čisto izključeno misliti na kako večino brez svobodnomiselnih Nemcev. Kdo bo pa spravljal k eni mizi te nemške nacionalce, Čehe in Slovence, ne da bi se dosegel prej kompromis za nekako narodnostno premirje, — pomisliti je treba le na česki dež. zbor in na vladne načrte o jezikovnem vprašanju, ki jih Čehi tako srdito odklanjajo — tega res ne vemo.

Z izpremembo državnoborskega pravilnika je »Slovenska Enota« zvezala sama sebi roke. Zvezala jih je tudi Nemcem. Kolikor toliko je to resnično. A nikar pozabiti: Nemci si dajo lahko zvezati roke, ker imajo vlado, ker imajo velikanski upliv v vseh merodajnih krogih, ker imajo največjo zaslonbo pri ministrstvih in pri vsaki vladni zadevi. Če pa je vlada pripravljena za vladarski poklic zasedel prestol, kakor Leopold II.

Samo njegove izredne državniške lastnosti, samo njegova čudovita politična spretnost ga je ohranila na prestolu; vladar manjših talentov, kakor jih je imel Leopold II., bi bil že davno izgubil krono. Ta Leopold pa je bil tako močan, tako zvit, tako pameten, da je bil ob enem najkonstitucionalnejši vseh kraljev in največji absolutist, in da je znal svoji volji pomagati vselej do zmage, če tudi ga noben človek v Belgiji ni maral. Storil je za Belgijo mnogo.

Rešil jo je v trenutkih največje nevarnosti, to je bilo pred in med francosko-nemško vojno in pridobil si je velikansko kolonijo ogromnih zakladov, Kongo državo, ki obsega dvainpol milijona štirjaških kilometrov in šteje nad 20 milijonov prebivalcev. Ta država je vir upravneizčrpnih bogastev.

Leopold II. je bil še dosti svobodnomiseln človek, a po vseh svojih nazorih in nagnjenjih je bil nasprotnik demokratizma in socialnih preuredb. Klerikalcev ni maral, niti ni bil posebno naklonjen liberalcem, a najbolj nasproten je bil socialnim demokratom. Leopold je svojo svobodnomiselnost posvedočil s tem, da je l. 1894. navzile odporu liberalcev in klerikalcev izsilil splošno volilno bolgarskem carju in angleškem mom. Ta je spravila na površje klerikalce, ki so pokvarili šolo, naselili nad 70.000 menihov in nun v Belgiji in se polastili ogromnega imetja. Leopold je vse to trpel, misleč, da so klerikalci še vendar manjše zlo od socialnih demokratov.

Še večji in žensijalnejši kakor kot politik je bil kralj Leopold kot finančnik. Od svojih starišev je podedoval samo 15 milijonov, sedaj pa ceni pravni zastopnik njegove hčere, ogrski odvetnik dr. Visoutay, da je kralj pomnožil svoje premoženje celo nad tisoč milijonov, ne glede na tiste milijone, ki jih je razmetal za svoje različne zabave.

Vsa ta ogromna imetja je kralj Leopold pridobil iz države Kongo. Ta država je bila njegova zasebna last. Pridobil si jo je s svojo diplomatično spretnostjo in izkoristil jo je do skrajnosti. Ta kralj je znal bolje računati in spekulirati kakor največji borzianec in je bil pri tem trdi,

Lovski zakon.

(Govor poslanca dr. Ivana Tavčarja v deželni zboru kranjskem.)

(Dalje.)

No gospoda, po tem kratkem uvodu prestopim sedaj k nekaterim načelom, ki so izražena v lovskem zakonu in s katerimi se, kakor reče, ne strinjam, katera so pa taka, da se dajo s primernimi dostavki na tak način spopolniti, da ne bodo v zakonu nobene škode napravili. Torej gospoda moja, jaz mislim, da mi boste pritrdili, da je vsak zakon gotovo nezdrav in nevarljiv, če obseja kaj takega, kar je absolutno krivično, in tembolj zavrgljiv je tak zakon, če kaj takega brez vsake potrebe obseja. V tem pogledu, gospoda moja, so nekatere reči v tem zakonu, ki kmata prav nič ne ščitijo in ki so že od pričetka take narave, da morajo lovec z jezo in srdom napadati proti novemu zakonu. Z jezo in srdom pravim, in ker so za kmata dotične določbe brez vsakega pomena, brez vsake vrednosti, potem je že iz stalističar legislativne oportunitete nepotrebno, da se take reči silijo v zakon, s katerimi se izvrši reforma in peius. Gospoda moja, v nadrobni debati bom o tem še obširneje govoril. Tukaj opozarjam na dva principa, kistejih sprejeli v svoj načrt. En princip tiči v tem in to je maslo prečistega našega gospoda poročevalca, da tudi v tistem slučaju, če je zajec izvzet iz lovskih živali, mora lovski zakupnik plačati škodo za zajca. To je nekaj absolutno krivičnega. Zajec ni več moj, zajec ne spada več v lov, ampak vliče temu moram škodo, ki jo povzroči divjačina, škodo ki jo povzroči zajec, vseeno plačati. Vprašam, kje tiči tukaj tista zvišena pravičnost, kateri izvir mora biti vsak zakon. (dr. Zajec: »Streljali ga boste kot lovec!«) Pa to je nedosledno, ker so druge živali, ki tudi škodo delajo in glede katerih ta določba ne velja! Če na primer jazbec dr. Zajec koruzo pozoblje, mora on škodo trpeti, če mu pa zajec škodo napravi, jo pa moram jaz kot lovec plačati! To pa le splošno omenjam! Vsa ne grem v detail; v detail pridem šele v nadrobni razpravi. Tukaj le v splošnem oziru omenjam, da je zakon gotovo nezdrav in da zakonodajstvo, ki se poslužuje take odločne

krivice, ne more biti pravično in ne izvira iz tistega večnega studenca pravice, iz katere se mora vendar zajeti vsak zakon.

V to krivico, gospoda moja, — v nadrobni razpravi bom seveda še o tem obširneje govoril — so častitega gospoda župnika Hladnika zapeljali zakoni drugih kronovin. V resnici ima zakon za Vorarlberško nekaj podobnega, ampak ta zakon določa, da se mora lovski žival, kateri ima vsakdo pravico pobijati, če se ubije, izročiti lovskemu zakupniku. Torej, če ste hoteli tako določilo vpeljati, bi morali pa vsaj toliko pravično biti, da bi bili potem v zakonu sprejeli princip, da sicer vsak zajca ubiti, ampak ubitega mora dati lastniku zakupniku, ako naj jeleta za škodo odgovoren. Dandanes pa je po načrtu položaj tak, da kdor zajca ubije, ga obdrži, tistemu pa, kateremu zajec škodo napravi pa mora lovec vliče temu škodo plačati. To je nekaj krivičnega in vsak, kdor ima kaj pojma o nalogah zakonodajstva — jaz ne dvomim, da je prijatelj dr. Zajec poklican zakonodajalec — mora imeti eno pred očmi: krivica se ne sme v zakon siliti. In če se že Vi tako bojite Najvišje sankcije, da bi Vam ne odšla, opozarjam Vas, da bodo tam gori, kjer odločajo o zakonih, katere boste Vi sklepali, da bodo gori gotovo imeli pojem za to, kaj je pravično in kaj je pravica. Iz tistega kraja pričakujem popolno pravico, nič drugega kakor pravico in sem prepričan, da takemu zakonu ne bodo pritrdili in ne morejo pritrditi, ker ima prestol, na katerem sedi najvišje oseba v državi spodaj zapisano: justitia est fundamentum itd.

In potem je, gospoda moja, tudi še drugo načelo v zakonu, ki je ravnotako izšlo iz krivice. To je načelo, na katero so oprte določbe o samosvojem lovu. Gospodje, vi ste v načrt nekaj naravnost grozovitega vpeljali (posl. Višnikar: »Tako je!«), in jaz le obžalujem, da deželni odbor v svojem poročilu niti ni povedal razlogov, ki govore za to, da naj se samosvoji lovi skrbijo na ploskev 300 ha. Deželni odbor jih ni povedal, ker jih morda imel ni; ampak o tej stvari je bil govor tudi v upravnem odseku, govorilo se je pro in kontra in jaz mislim, da je bil gospod poročevalec zavezan in da je bila večina upravnege odseka dolžna odkritosrečno nam povedati, kateri razlogi so se navajali pro in kontra, in kateri razlogi so od-

ločilni bili, da se je ta krivica vpeljala v zakon. Gospodje, to je važna reč in jaz apelujem na gospoda poročevalca, da nam da pred glasovanjem v tem pogledu potrebna pojasnila (dr. Zajec: »Bom jaz povedal!«) Torej, kakor rečeno do sedaj nimam niti pojma o teh razlogih, če ni bil ravno tih migljaj gospoda tovariša dr. Šustersiča vodilo deželni odboru in večini upravnega odseka, da se je § 4. sprejel v tej obliki, kakor je natisnana v poročilu deželnega odbora. Gospoda moja, do sedaj je veljala pravica, do sedaj je bilo postavno predpisano, da ima pravico do samosvojega lova vsak lastnik, ki ima toliko skupaj lešček, ali recimo v smislu cesarskega patenta toliko arondiranega sveta, da meri ta svet 200 oralov ali po novem računeno 115 ha. To je že precej velik obseg, precej velika ploskev in Vi gospod poročevalce, ki stojite na načelu, da je lovski pravica izvir lastniške pravice — bi morali tukaj dosledni ostati. Sedaj pa priporočate tako določbo, o kateri absolutno ne vem, kaj Vas je dovedlo do tega, da ste samosvoj lov vsakemu vzeli, kdor nima toliko sveta, da meri združena vsaj 300 ha ali blizu 600 oralov. Gospodje, Vi ste lovsko pravico sedaj omejili na tak način, da zahtevate za samosvoj lov skoraj trikrat toliko zemljišča, kolikor so ga do sedaj zahtevali stari zakoni.

(Dalje prihodnjik.)

Politični položaj.

Gospodarska zbornica.

Dunaj, 20. decembra. Danes je tudi gospodarska zbornica pritrdila Kramarčevi spremembi poslovnika, ki bo takoj sankcionirana in jutri v uradnem listu objavljena. Sejo je otvoril ob 3/4. popoldne predsednik knez Windischgrätz; grof Thun je predlagal, naj se sprememba poslovnika izroči posebnim komisijam, ki mora za dve uri o njej v plenumu poročati. Seja naj se zato za dve uri prekine. To se je sprejelo. Ob pol 7. je imenovan komisije priporočal knez Schönburg, da se predlog sprejme. Nato je minister Haerdtl povzel besedo in je dejal, da bo predloga gotovo ugodno vplivala na delo v zbornici. Sprememba poslovnika je prvi korak k zboljšanju razmer v zbornici. Minister prosi, naj zbornica predlogu pritrdi. — Po ministru je govoril baron Plener, ki je izvajal, da ustavna

LISTEK.

Leopold Belgijski.

Rodovina Koburžanov je nekaka vladarska zakladnica; koder je oddati kako krono, povsod iščejo nazpet kandidata med Koburžani. Z vsemi dinastijami so Koburžani v sorodstvu in vsi vladarji, ki imajo Koburško kri v žilah, se odlikujejo po nekakih rodbinskih lastnostih. Vsi so izredno spretni politiki, čudovito bistroumni državniki in upravniženjalni kupčevalci.

Zdaj je eden izmed teh umrl, tisti, ki je bil uprav tipični reprezentant Koburžanov, pri katerem so bile Koburške rodbinske lastnosti najbolj razvite, skoro do popolnosti, še vse bolj kakor pri njegovih žlahtnikih pravico s proporcionalnim sistemom, dasi sta tudi ta dva prava Koburžana.

Leopold II., kralj Belgijscev, drugič vladar te l. 1830 ustanovljene države, je dosegel starost 74 let. Vladal je Belgiji celih 44 let. V tej dobi je doživel vse sladkosti, pa tudi vse bridkosti svojega kraljevskega poklica; deležen je bil največje popularnosti in je imel trenutke, ko je ljudstvo sipalo cvetke na njegovo pot, a učakal je tudi dni, ko je isto ljud-

stvo dvignilo proti njemu pesti, kričalo »dol s kraljem — živila republiko« in metalo cestno kamenje na njegovo maziljeno in kronano glavo.

V starosti 35 let je zasedel belgijski prestol. Bil je takrat že zrel mož, ki je bil izredno skrbno vzgojen, ki se je mnogo učil in je mnogo znal, ki je mnogo popotoval, mnogo videl in mnogo izkusil. Med njegovimi kronanimi kolegi v zadnjem polstoletju ga ni bilo nobenega, ki bi bil tako pripravljen za vladarski poklic zasedel prestol, kakor Leopold II.

Samo njegove izredne državniške lastnosti, samo njegova čudovita politična spretnost ga je ohranila na prestolu; vladar manjših talentov, kakor jih je imel Leopold II., bi bil že davno izgubil krono. Ta Leopold pa je bil tako močan, tako zvit, tako pameten, da je bil ob enem najkonstitucionalnejši vseh kraljev in največji absolutist, in da je znal svoji volji pomagati vselej do zmage, če tudi ga noben človek v Belgiji ni maral. Storil je za Belgijo mnogo.

Rešil jo je v trenutkih največje nevarnosti, to je bilo pred in med francosko-nemško vojno in pridobil si je velikansko kolonijo ogromnih zakladov, Kongo državo, ki obsega dvainpol milijona štirjaških kilometrov in šteje nad 20 milijonov prebivalcev. Ta država je vir upravneizčrpnih bogastev.

Leopold II. je bil še dosti svobodnomiseln človek, a po vseh svojih nazorih in nagnjenjih je bil nasprotnik demokratizma in socialnih preuredb. Klerikalcev ni maral, niti ni bil posebno naklonjen liberalcem, a najbolj nasproten je bil socialnim demokratom. Leopold je svojo svobodnomiselnost posvedočil s tem, da je l. 1894. navzile odporu liberalcev in klerikalcev izsilil splošno volilno bolgarskem carju in angleškem mom. Ta je spravila na površje klerikalce, ki so pokvarili šolo, naselili nad 70.000 menihov in nun v Belgiji in se polastili ogromnega imetja. Leopold je vse to trpel, misleč, da so klerikalci še vendar manjše zlo od socialnih demokratov.

Še večji in žensijalnejši kakor kot politik je bil kralj Leopold kot finančnik. Od svojih starišev je podedoval samo 15 milijonov, sedaj pa ceni pravni zastopnik njegove hčere, ogrski odvetnik dr. Visoutay, da je kralj pomnožil svoje premoženje celo nad tisoč milijonov, ne glede na tiste milijone, ki jih je razmetal za svoje različne zabave.

Vsa ta ogromna imetja je kralj Leopold pridobil iz države Kongo. Ta država je bila njegova zasebna last. Pridobil si jo je s svojo diplomatično spretnostjo in izkoristil jo je do skrajnosti. Ta kralj je znal bolje računati in spekulirati kakor največji borzianec in je bil pri tem trdi,

neusmiljen in brezsrčen tako, da je Shylock proti njemu nedolžno jagnje.

Koburžani so vsi trdi, brezobzirni in skrajno egoistični ljudje, a najtrši med njimi je bil gotovo umrl kralj. Ni dvoma, da so v to pripomogla tudi razočaranja, ki mu jih je prineslo življenje in ki so ga naučila vse zaničevati. Vse je kralj Leopold zaničeval, najbolj pa javno mnenje ne le v svoji državi, nego cellega sveta. Vladal je Belgijo pravzaprav izza kulis pariških gledališč. Do zadnjih let se je namreč skoro vedno mudil v Parizu in se je le vsako sredo pripeljal za nekaj ur v Brusel, kjer je v naglici opravil svoje kraljevske posle in zopet odšel. Zgodilo se je, da so ga v časih največjih kriz ministri iskali po vsi Evropi, a on se po več tednov ni oglasil; naenkrat se je prikazal v Bruslju in v nekaj urah vse v red spravil.

Kolikor bolj se je staral kralj Leopold, toliko bolj so se razvijale tiste njegove lastnosti, ki so mnogo let sem škandalizirale ves svet. Ta kralj je znal sovražiti, da je groza in na vsem svetu ni nikogar tako sovražil kakor svoje lastne hčere. Še v grob je vzel ta jezni starec svoje sovražstvo s seboj, še v smrtni uri se njegovo srce ni omehalo.

Kralj Leopold je še jako mlad oženil z nadvojvodinjo Henrietto. Ljubil je ni nikdar, a nekaj let po po-

roki jo je začel sovražiti in jo je sovražil vse življenje, dokler ni umrla. Kaj je bilo vzrok temu sovražstvu, tega nihče ne ve, a vse kaže, da ni imelo nobenega resnega povoda.

Sovražil je tudi svoje hčere. Sovražstvo do najstarejše hčere princezine Luize se pripisuje njenemu ljubezenskemu škandalu z bivšim nadporočnikom Matačičem; sovražstvo do druge hčere, bivše avstrijske prestolonaslednice, nadvojvodinje Stefanijske, je vzrok ta, da se je pač s privoljenjem avstrijskega cesarja, a proti volji njenega očeta poročila z grofom Lonyayem.

Še eno hčer ima umrl kralj. Ta je princezinja Klementina. Bila je očetova ljubljanka, a v trenutku, ko se je že nekoliko priletna devica zaljubila v princeza Ludovika Bonaparta, se je očetova ljubezen premenila v smrtno sovražstvo. Prepričal je poroko svoje hčere in odprl princzino Klementino od sebe ter je ni pustil nikdar več k sebi. Nobena njegovih hčera mu ni smela stopiti pred oči niti ko je ležal na smrtni postelji.

In ta kralj, ki je svoje zakonske otroke tako neusmiljeno sovražil, je bil najboljši, najprezrečnejši, najradodarnější oče svojih nezakonskih otrok. Ta oče, ki je ljubezenska nagnjenja princezinje Klementine in ljubezenske grehe princezinje Luize in Stefanijske tako kruto sodil,

stranka ne pričakuje od spremembe poslovnika rešitve avstrijskega problema; pot k tej rešitvi je v prvi vrsti narodnostni mir. Pritrdila bo pa vendar predlagani spremembi poslovnika, kar vidi v njej vsaj možnost dostojne rešitve parlamentarnih nalog ljudskih zastopnikov. — Grof Thun je imenom desnice izjavil, da bo glasoval za predlog. Po sklepni besedi grofa Schönburga je bila predloga v vseh treh branjih soglasno sprejeta.

Proračunski odsek.

Dunaj, 20. decembra. V današnji seji proračunskega odseka je povzel besedo ministrski predsednik baron Bienenroth. Govoril je predvsem o dogodkih zadnjih dni. Zavračal je očitjanje, da je vlada nasprotna parlamentu dementiral je, da ima vlada skriti pakt z Ogrsko. Oprekal je očitjanje, da je vlada protislovenska. Govoril je nadalje o nalogah, ki jih ima avstrijski parlament rešiti. — Stranke naj se najprej zedinijo glede programa za prihodnje leto ali vsaj za prihodnje zasedanje. Nato pa bi bilo treba rešiti narodnostne preporočke. Kar se rekonstrukcije ministrstva tiče, je dejal ministrski predsednik, da naj bi bilo to nekaka rezultanta sporazuma posameznih strank, prej morajo seveda biti izpolnjeni nekateri pogoji, predvsem mora biti rešen proračunski provizorij.

Dunaj, 20. decembra. Proračunski provizorij je bil danes v proračunskem odseku sprejet s 26 proti 18 glasovi. V seji je apeliral finančni minister Bilinski na odsek, naj pravočasno reši proračun. Pečal se je tudi s posameznimi točkami proračunske predloge, jih utemeljeval in priporočal, da se sprejmejo. Seja se je po govoru finančnega ministra prekinila. Ko se je seja zopet nadaljevala, je govoril poslanec Conci, ki je dejal, da je italijanska univerza časten dolg vlade in parlamenta. Govornik je proti temu, da bi si ministrske sedee Slovani in Nemci med seboj razdelili, ker bi na ta način za Romane ne ostalo ničesar. Zahteval, da se odstrani institucija ministrov-krajanov. — Posl. Choc je govoril o narodnostnem vprašanju. Glasoval bo proti provizoriju. — Posl. Korošec napada finančnega ministra zaradi bosanske banke. Očita mu tudi, da je Súdmarki popustil loterijske pristojbine. Na jugu so le tri središča: Ljubljana, Zagreb in Belgrad. Če pritiskajo Ljubljano in Zagreb, bo tembolj rasel Belgrad. Izjavlja, da bodo slovanski poslanci glasovali proti provizoriju. — Finančni minister je takoj odgovoril na nekatera očitjanja predgovornikova. Glede popustitve loterijskih pristojbin Súdmarki, je bilinski dejal, da je stvar bila v meritu rešena že za njegovega prednika. — Posl. Gostinčar je govoril o gospodarstvu na Kranjskem; zahteval v Ljubljani centralni kolodvor ter razširjavo kolodvorov na Jesenicah in v Skofji Loki. — Posl. pl. Wittek pravi, da krščanski socialci pri svojem glasovanju o Kramarjevim predlogu niso grošili proti svojemu dosedanjemu stališču. V narodnostnem oziru bodo vedno, kakor doslej hodili z ostalimi Nemci. Krščanski socialci bodo glasovali za provizorij. — Posl. Tresić - Pavčić je govoril o dalmatinskih železnicah. — Posl. Stanek je poudarjal, da je vlada res protislovenska. Razvidno je to iz posameznih dejanj te vlade, ta dejanja pa ravno tvorijo protislovenski sistem. — Posl. Malik polemizira s predgovornikom in se peča s posameznimi točkami proračuna. — Posl. Diamand je govoril o točkah

proračuna, ki se tičejo Galicije. — Posl. Marekhl je polemiziral s posl. Korošcem. Pravi, da Slovenci nimajo nobenih dokazov, da so res tlačeni. Ravno nasprotno je res. — Slednjič se je o proračunu glasovalo. Za provizorij so glasovali Nemci, kršč. socialci, Poljaki, Italijani in Rusini, proti pa socialni demokratje in »Slovenska Enota«. Odsotni so bili: Stapiński, Romanczuk, Okuniewski, Ploj, Rolsberg, Malik in Maštálka. »Slovenska Enota«.

Dunaj, 20. decembra. Korendence »Zentrum« javlja, da je »Slovenska Enota« siljena pristopiti tudi drugo in tretje branje proračunskega provizorija, ne da bi se bila izvršila rekonstrukcija, akoravno je to »Slovenska Enota« še pred dnevi stavila kot pogoj za mirno delovanje parlamenta. Bienenrothova vlada ostane in z njo ostaneta celo ministra Schreiner in Hohenburger. Tudi češki deželni zbor pred novim letom ne bo sklican.

Rekonstrukcija.

Dunaj, 20. decembra. Vprašanje o rekonstrukciji stoji zopet v ospredju. Najbrže ostane na čelu vlade še vedno baron Bienenroth; tudi v finančnem, trgovskem in naučnem ministrstvu ne bo najbrže nobene spremembe. Na svojih mestih ostaneta tudi Dulemba in Georgi.

Novi poslovniki.

Dunaj, 20. decembra. Vsled novega poslovnika, ki že jutri stopi v veljavo, je ustvarjen popolnoma nov položaj z ozirom na proračunski provizorij in pooblastilni zakon. Pooblastilni zakon bo sprejet, ker bodo zanj glasovali socialni demokratje. Za proračunski provizorij pa ne bodo glasovali in velika nevarnost je, da bo odklonjen. Proti njemu bo poleg njih glasovala tudi »Slovenska Enota«, najbrže še Rusini, in Stapińskega skupina se bo morda pri glasovanju odstranila.

Ogrsko.

Poslanska zbornica.

Budimpešta, 20. decembra. Sejo odprli podpredsednik Navay, govori posmrtnico nadžupanu peštanskega komiteta Gulnerju in zaradi pogreba prekine se za pol ure. Ko se je seja zopet nadaljevala, so se izvršile volitve zapisničarjev in odsekov.

Danes popoldne ob 1. je kralj sprejel predsednika zbornice Gala in podpredsednika Rakovszkega v posebni avdijenci.

Proces hrv.-srbske koalicije proti dr. Friedjungu.

Kdo in kje je Milan Stefanović?

Začetkom sobotne razprave je dr. Benedikt predložil sodišču ono številko »Slovenskega Juga«, v kateri se nahaja poziv na vojno proti Avstriji.

Na to je dr. Friedjung naznanil, da je dal poizvedovati po Milanu Stefanoviću in da se mu je o njem sporočilo to-le: Stefanović zahaja v kavarno »Slavija« v Belgradu, kjer se ga lahko vsak čas dobi. Avstro-ogrskemu poslanstvu je znano, da je dijak in tajnik »Slovenskega Juga«, vendar pa ne ve točno za njegov naslov, ker je v Belgradu 5 dijakov, ki se pišejo Milan Stefanović. Stanovanje te petorice je poslanstvo cruralo, ne ve pa, kateri izmed teh je pravi Milan Stefanović. Statistični urad je poslanstvu naznanil, da je v Belgradu 79 oseb, ki se pišejo Milan

Stefanović, policija pa je celo dognala, da jih je 86.

Dr. Harpner: Poslanstvo, ki je sprejelo te dokumente od falsifikatorja, mora vendar poznati tega Stefanovića in je pač moralo tega moža vprašati, kateri Stefanović je pisec. Ne razumem, da se ni posrečilo poizvedeti od tega špijona Stefanovićeve adrese.

Dr. Friedjung: Liferant ni faktorjem, katerim je dokumente izročil, priča za to, kdo jih je spisal. Za te faktorje ni merodajno pričevanje vohuna. Da je Stefanović pisec, se je dognalo potom primerjanja rokopisov.

Dr. Harpner: Potem morate še tem preje vedeti, čigav je ta rokopis. Če kdo pravi, da se je prepričal, da je to dr. Harpnerjev rokopis, vendar ne more reči, da eksistira 5 dr. Harpnerjev. Čudim se, da faktorji, ki so celo primerjali rokopise, ne vedo, kateri Stefanović je pisec.

Dr. Benedikt: Ne bom se več spuščal v diskusijo o tem vprašanju!

Sekretski načelnik srbskega ministrstva dr. Spalajković.

Na to je sodišče zaslišalo sekcij-skega načelnika v srbskem ministrstvu zunanjih del dr. Miroslava Spalajkovića. Njegove izpovedbe je vse pričakovalo z veliko napetostjo, ker se je dr. Friedjung o njem v svojem uvodnem govoru tako-le izrazil: »Pravni spor s tožitelji, ki so moji sodržavljanji, bi rad izvedel s čim največjo obzirnostjo, proti dr. Spalajkoviću kot sovražniku svoje domovine pa bom nastopal kolikor mogoče najbolj brezobzirno in mu bom dal za njegovo diplomatsko kariero spremnico, ki mu bo v prihodnosti še zelo neprijetna.«

Občinstvo je z ozirom na to izjavo pričakovalo senzacionalnih dogodkov, toda doživelo je popolno razočaranje, zakaj junak dr. Friedjung ni izvedel svoje grožnje, marveč je bil napram dr. Spalajkoviću ponižen kakor jagnje.

Na predsednikovo vprašanje je dr. Spalajković izjavil:

Za to, kar bom izpovedal, sem pripravljen prevzeti popolno odgovornost ne samo pred sodiščem, marveč tudi pred javnim mnenjem. Sem-kaj sem prišel iz spoštovanja pred sodiščem in pred resnico in ker želim in smatram za svojo dolžnost, da služim dobrim odnosom med Avstro-Ogrsko in Srbijo. Obžalujem, da so lažnjivi dokumenti v stanju, da zavirajo, ako ne morejo prepričati teh dobrih odnosov.

Spretni in nerodni falsifikati.

So spretni, a so tudi nerodni falsifikati. Predleženi pa ne spadajo v prvo kategorijo. To se lahko spozna na prvi pogled. Naj se porabijo vsa sredstva, s katerimi razpolaga znanost in tehnika, da se dožene, da-li izvira rokopis na dotičnih dokumentih od moje roke. Predvsem pa morajo ti dokumenti eksistirati v originalu ali vsaj v fotografiji. Zakaj mi ne predložite teh dokumentov? Pravico imam zahtevati, da vidim te dokumente, zakaj z njimi je tangirana čast moje domovine in moja osebna čast. Sodišču sem na razpolago, da se dožene grafiški dokaz, ki bo takoj izpričal, da na teh dokumentih pisava ni moj rokopis. Naj se mi narekuje srbsko besedilo, da je napisem, potem pa se naj moja pisava primerja z originalom ali s fotografijo.

Predsednik: Pojasniti hočem, za kaj nimamo niti originala niti prepisa: ker je izročilec izpostavljen raznim nevarnostim, ako odnese

dokumente. Spalajković: Lahko bi bil te dokumente vsaj fotografiral.

Predsednik: Morda pa ni imel časa.

Spalajković: Ako je imel čas, da dokumente prepíše, bi imel tudi čas, da jih fotografira.

Predsednik: Morda pa vendarle original eksistira.

Spalajković: Potem mi ga predložite! Vključ temu, da taki dokumenti ne eksistirajo in mi ne morete predložiti niti fotografij, vendar hočem že po njih formi in vsebini dokazati njihovo lažnjivost.

Dokazi nepristnosti.

Dokazi nepristnosti so formalni in materialni. Formalni dokazi so: V Friedjungovi brošuri se razglaša, da je dr. Marković v seji »Slovenskega Juga« dne 29. novembra 1908. poročal, da bom jaz podal ministru kratek referat, a ta »referat«, ki je reproduciran v brošuri, je kilometrsko dolg, kakršnega ne predloži noben uradnik svojem šefu. Na dotičnem referatu je napisana tekoča številka 3027. To me je frapiralo. V navzočnosti svojega tajnika sem vzel v roko opravični zapisnik političnega oddelka iz l. 1907. in se prepričal, da je prava tekoča številka protokola z dotičnega dne, na katerega pada Friedjungov referat 329, dočim nosi referat, ki ga priobčuje Friedjung, št. 3027. Vse leto 1907. je bilo v političnem oddelku samo 1991 števil. Torej vse leto ni bilo toliko števil, kakor jih je falsifikator napravil meseca junija. V Friedjungovi brošuri nosi navodilo ministrstva: Milovanovića dunajskemu poslaniku Simiću dne 17. aprila 1909. št. 5703. V nasprotju s tem je bilo aprila meseca v tem oddelku samo 967 števil. Falsifikator torej ni imel niti pojma o odnošajih pri dopisovanju. Prečital sem površno srbski tekst in sem v peti vrsti naletel na besedo »urručenos«, ki se v srbskem uradnem štilu nikdar ne rabi. Ta beseda se rabi pač na Hrvatskem in Ogrskem, v Srbiji pa nikdar. Na uradnih spisih se nikdar ne podpisuje s polnim imenom, marveč samo s dr. M. Spalajković. Na Friedjungovem dokumentu pa stoji polno ime »dr. Miroslav Spalajković«. Na tem dokumentu je podpisan tudi blagajnik Božović, dasi blagajnik zunanega ministrstva nikdar ne podpisuje političnih aktov.

Materialni dokazi za nepristnost Friedjungovih dokumentov so: Nikdar v svojem življenju nisem bil z Božovićem skupno v Zemunu, nikdar se nisem tamkaj sestel s Pribičevićem, ki ga do danes niti nisem poznal. Kako absurdna je vsebina dokumentov, dokazuje to-le: V dokumentu, datiranem z dne 4. junija 1907., se navaja, da se bo državno posojilo najelo šele na jesen. Tu se je konfident zmotil za celo leto, zakaj skupščina je to posojilo votirala že l. 1906., dočim l. 1907. sploh ni bilo niti govora o kakem posojilu.

Kontrola Evrope.

Ako bi kdo ugovarjal, češ ti dokazi niso mnogo vredni, ker jih ni mogoče kontrolirati, odgovorjam to-le: Ako bi treba, bo srbska vlada poslegla po zadnjem sredstvu, da odbije te dolžitve. Obrnila se bo na vse vesile s prošnjo, naj se njih zastopniki v Belgradu prepričajo o resničnosti njih trditve.

Dr. Harpner: Ali bi bilo mogoče, da bi srbsko ministrstvo zunanjih del pokazalo avstro-ogrskemu poslaniku v Belgradu opravilne protokole, da bi le-ta potrdil vaše navedbe o opravičnih številkah?

Dr. Spalajković: Zetmo, da odredite to kontrolo po vašem poslaniku v Belgradu.

Dr. Harpner: Ali bi bilo to mogoče potom brzojavne prošnje na grofa Forgacha?

Dr. Spalajković: To se takoj lahko zgodi.

Dr. Harpner: Ali bo ministrstvo dalo na razpolago poslaniku dotični dve knjigi?

Dr. Spalajković: Gotovo. Srbska vlada ni bila v zvezi s koalicijo.

Dr. Harpner: Ali je bila srbska vlada direktno ali potom »Slov. Jug« v kaki zvezi s katiremkoli izmed poslancev hrv.-srbske koalicije?

Predsednik: Predno odgovorite, Vas vprašam, ali ste dobili odveze glede varovanja uradne tajnosti?

Dr. Spalajković: Zahvaljujem se, da ste me na to opozorili. So vprašanja, na katera bi ne mogel odgovoriti na primer iz mednarodnih ozirov. Ako pa bom odgovoril, govoril bom resnico. Minister me je pooblastil, da naj vse povem, kar se tiče koalicije in je v zvezi s tem procesom. Do danes zjutraj nisem poznal nikogar izmed poslancev hrv.-srb. koalicije.

V ministrstvu sem od l. 1906. V tem času nisem nikdar slišal o koaliciji in nisem videl nobenega akta, nobenega pisma in nobenega sklepa, da bi se bil nakazal kakršenkoli znesek koaliciji.

Informiral sem se v tem oziru pri vseh ministrstvih, da lahko sedaj z vseh odločnostjo trdim, da ni bilo nikoli nobene zveze med ministrstvom, »Slov. Jugom« in koalicijo.

Dr. Harpner: Ali je katerikoli izmed gospodov ali »Slov. Jug« pod katerimkoli naslovom sprejel denar od ministrstva? Dr. Spalajković: Absolutno ne! Ali mislite, da bi jaz prišel semkaj, ako bi bilo to res? Moja vest je čista. Ne živim nobene imunitete, najboljša imuniteta je moja čista vest.

Na to se je razvila živahna diskusija med dr. Spalajkovićem in zagovorniki radi njegovega bivanja v Sarajevu.

Tekom te diskusije je dr. Friedjung zagovornik dr. Benedikt izjavil: Nahajamo se v težavem položaju, ker ne moremo doprinesti dokaza z dokumenti. Ako bi imeli originale v rokah, bi bila stvar zelo enostavna.

Sodišče odklanja poizvedbe o srbskem ministrstvu.

Včerajšnja razprava se je pričela ob 10. Predsednik je naznanil, da je senat odklonil predlog, naj bi avstrijski poslanik vpogledal zaupne akte srbskega ministrstva zunanjih del, češ, da bi ta vpogled ne nutil nobenega dokaza glede pristnosti dokumentov, pač pa je sklenil, da se brzojavnim putem dožene datum srbskega državnega posojila. Nadalje je konstatiral, da ni dosedaj na splošno začudenje še nobenih uradnih poročil o poizvedbah glede bivanja dr. Markovića v Berlinu. Srbska društva v Banjaluki so poslala brzojavko, v kateri izjavljajo, da ni nobeno izmed njih dobilo podpore v znesku 500 dinarjev od »Slov. Juga«.

Dr. Gavrilica je poslal sodišču pismo, v katerem naznanja, da radi rodbinskih razmer ne more priti na Dunaj, in izjavlja, da ni v Sarajevu nikoli imel z dr. Spalajkovićem nobenih političnih razgovorov

bil sam eden največjih lahkoživecev zadnjih 50 let.

Kralj Leopold je vodil čisto svoje življenje. Jedel je rad dobro in tudi mnogo, ni pa pil vina, nego kvečjemu par čaš piva. Tabaka ni mogel trpeti. Ko je eno izmed mnogostevilnih svojih ljubih dobil s cigareto v ustih, jo je v istem hipu zapustil za vedno. Bil je zagrižen nasprotnik lova in plavanja; dasi je rad po celo uro ležal v morju, se ni nikdar hotel plavanja naučiti. Kratkih sukenj ni maral videti; nikdar ni imel kratke suknje na sebi — izvzeta so seveda otroška leta — nego vedno nosil salonsko suknjo. Tudi rokavice ni oblekal nikdar, niti kadar je čital prestolne govore.

Brez števila je metres, ki jih je imel kralj Leopold. Večinoma jih je izbiral med igralkami. V Parizu je bil vsak dan v gledališču, a samo za kulisami in v garderobah, redkokdaj v loži. Niso ga zanimale igre, nego igralke in plesalke. Ljubil je samo vitke igralke. Inpram tistim, ki so mu ugajale, je bil izredno radodaren, napram drugim pa skop do umazanosti. Niti najskromnejše bonboniere ni mogla dobiti igralka, ki mu ni ugajala, pa naj je bila še tako imejtna umetnica.

Izmed kraljevih ljubic sta ostali dve uprav historični osebi: pariška plesalka Cléo de Mérode in k-

ristka zadnje vrste Lacroix, ki jo je kralj imenoval za baronico Vaughan in se z njo tajno sicer, a po cerkvenih predpisih veljavno, poročil in s katero ima več otrok.

Kralj je zapustil jako obširen političen testament, čigar objavljenja se zdaj boje malone vsi evropski velikaši. Zapustil je pa še drug testament, v katerem razpolaga s svojim imetjem. To se pravi: kralj je pred svojo smrtjo vse svoje ogromne milijone razdal in je svojim hčeram samo to zapustil, kar je podedoval po svojih starših, samo 15 milijonov, ki jim jih po zakonu sploh ni mogel vzeti. Kaj naj počne s svojim deležem od teh 15 milijonov princezinja Lujiza, ki ima nad 20 milijonov dolga?

Ta kralj je znal pač strašno sovražiti; da je svoje hčere se na smrtni postelji v taki meri prikrajšal, to je vzbudilo po vsem svetu veliko nevoljo. Posledica tega je, da je prišlo do najnovejših skandalov še predno je kralj pokopan. Princezinja Lujiza je dala zapечатiti premoženje baronice Vaughan in pričakovati je senzacionalnih, nič kaj častnih, procesov zaradi kraljevega premoženja.

Čemu smo vse to povedali? Ne le, ker je zanimivo, nego tudi zato, ker pravi, kako so pod kožo krvavi tisti, ki jim je usoda položila na plavo kraljevske krono.

O Cankarjevem Rurentu in še nekaj besed.

(Konec.)

Tako razumem to knjigo jaz in vsakdo drug, ki si po nepotrebi ne beli glave. »legt er's nicht aus, so legt er was unter.«

In potemtakem vsa ta Cankarjeva 78 strani obsegajoča knjiga ni prav nič drugega nego variacija temata, katerega je Cankar kot geslo postavil na čelo trem knjigi dodanim sonetom in katerega sem že enkrat navedel: »Za tisoč ur le ena ura.«

Nekak tema z variacijami je ta knjiga:

Vedno in vedno zopet se pojavlja in ponavlja taisti motiv, samo malo variiran, prav kakor v glasbeni skladbi, s katero je to knjigo prispodabljati tem bolj, ker je tudi v njej poglavita moč v blagovžnostni (njenih besedi) in v ritmični (njenih stavkov), kar je njena vrлина in obenem največji njen nedostatek.

Je namreč tako, da za umetnost besede ne more veljati, kar velja za umetnost zvokov: v glasbi prav lahko in z užitkom poslušamo temo z variacijami, ker je bistvo glasbene umetnosti to, da vpliva na nas zgolj s svojimi zvoki, s izpreminjanjem

zvočne vsebine in s svojo ritmiko. Glasba je brezvsebina, to se pravi, nima prav nobene z besedami izrazljive, pripovedne vsebine, temuč mora vplivati na nas zgolj z barvami svojih zvokov.

Povsem drugače pa je z umetnostjo besede, z umetnostjo pripovedovanja. Vsaka beseda je dojmljiv izraz gotovega pojma, vsak stavek dojmljiv izraz misli. Zato nas nikakor ne more zadovoljevati, ako čujemo ali čitamo serijo zelo blagovžnostnih, naravnost muzikalično ustrojnih besed, ne da bi se nam ob teh besedah konkretizovala določena misel. Človek, ki govori zgolj besede, ne da bi z njimi tudi kaj določnega povedal, je nedosaden, neužit in končno neznošen. In prav tako neužitna in končno neznošna bi bila literatura, katera bi vso važnost polagala edinole na zvočnosti besedi, popolnoma pa zanemarjala njihovo miselno vsebino. Tak ekstrem sicer ne eksistuje, pač pa je ravno Cankar med tistimi umetniki besede, ki so tej ekstremnosti precej blizu: v njegovih spisih pogrešamo vsebine, pogrešamo njen logičen razvoj, pogrešamo dejanje in karakter. Zato je večina njegovih spisov puhla, kakor včasih ropa: sunaj lepa, blesteče bel, snotrj prazna. In prav ker je naraven zahtevek ta, da v pripovednih spisih ne iščemo zgolj zvočne oma-

me, nego tdi misli — ne samo posameznih, med seboj nevezanih misli, temuč logično napredujočo misel bodi si da napreduje v smeri, katero nazivamo dejanje, ali v smeri, katero nazivamo karakter. Cankarjevi spisi po svoji večini nimajo prave literarne vrednosti. Kajti resnično in trajno literarno vrednost je prisojati le tistim tvorbam pripovedovalne umetnosti, v katerih je obema faktorjema te umetnosti: miselni vsebini in lepi besedi odmerjen njen naravni delež. Naj nas Cankar zmerja literarne filistre in nerazumnike kolikor hoče, neizogibno je, da pride tudi njemu dan takega spoznanja. Saj Cankar nikakor ni geni, ki bi bil že dosegl najvišji vrhunec spoznanja in znanja, nasprotno, z vso svojo genialnostjo, je ostal tam, kamor se je povslep pred desetimi leti in danes je v istini sam svoj osamljeni epigon. In kdor neprestano kopira samega sebe, kdor je vedno v vsaki svoji gesti in v vsaki svoji besedi taisti, kdor je maniriran do skrajnosti, je dosaden. Bati se je, da Cankar uduši Cankarja v sebi.

Kar smo tukaj očitali Cankarju, bi se preprosteje dalo povedati takole njemu in njegovim učenecem: ne govorite zgolj besed, temuč govorite misli; ne trosite samih med seboj nevezanih misli, temuč pripovedujte v logičnem razvoju: dajte svo

Srbsko posojilo.

Nato se je prijavil za besedo dr. Friedjung, ki je izjavil med drugim to - le:

Res je, da je bilo srbsko posojilo sklenjeno že l. 1906 in sprejeto v skupščini. Toda denar iz tega posojila še ni bil postavljen v proračun za leto 1907, zato tudi vlada 24. junija 1907 še ni mogla razpolagati s tem denarjem.

Dr. Harpner: Kako si tolmačite to, da bi bil dr. Spalajković junija 1907 svojemu šefu pisal, da bo že l. 1906 votirano posojilo v skupščini votirano šele na jesen l. 1907?

Dr. Friedjung: Ravna sem se po smislu in sem dal zame govoriti dejstva. (Veselo med tožljivi.)

Dr. Harpner: Predlagam kurzni list pariške borze ter prosim konstatirati, da se je zadnje srbsko posojilo sklenilo leta 1906 in ne kasneje.

Dr. Friedjung: Priznavam to.

Nato je bil zaslišan kot pričahadži Rista Damjanović iz Sarajeva.

Izjavil je, da ni imel nikdar z dr. Spalajkovićem nobenega političnega razgovora in da srbska stranka v Bosni ni nikdar dobila 15.000 dinarjev od srbske vlade za občinske volitve v Sarajevu.

Grof Pejačević kot pričahadži.

Grof Pejačević je bil zaslišan o znani Chavrakovi okrožnici, v kateri so se odredile poizvedbe o »velikosrbskem gibanju« na Hrvatskem.

Predsednik: Ali je hrvatska vlada izdala dotično okrožnico po svoji iniciativi?

Pejačević: Ne, marveč vsled ustmene rekvizicije neke vodilne osebe.

Predsednik: Kako je to razumeti?

Pejačević: Z okrožnico bi se naj dognalo, ako so ti gospodje (kaže na tožitelje) veleizdajniki.

Niti senca kakšnega suma ni padla nanje.

Predsednik: Torej se le poizvedbe bi naj dognale, ako so podatki okrožnice resnični.

Pejačević: Da.

Predsednik: Kakšen uspeh so imele poizvedbe?

Pejačević: Docela negativni. Za to sem podal v tem oziru tudi javno izjavo v saboru.

Tolmač dr. Kraus je prevedel iz hrvatske dotično izjavo. Končni odstavek te izjave se glasi: »Izjavljam, da sem ono okrožnico umaknil in sicer ne samo radi mojega osebnega prepričanja, marveč v prvi vrsti radi tega, ker niti eden faktor ni mogel potrditi dotičnih obdolžitev; javno in odkrito torej lahko naglašam, da se ni pojavila niti senca kakšnega suma proti onim osebam.

Dr. Harpner: Ali ste kdaj opazili, da bi koalicija skušala vplivati v misli srbske vlade, kakor se vidi v Friedjungovih dokumentih?

Pejačević: Nikdar, ako bi bil to opazil, bi bil takoj izstopil iz koalicije.

Dr. Friedjung: Ekselencija, ali se spominjate, da se je Grgo Tušman l. 1906 v saboru izrazil: »Pripravljen sem, da stopim v borbo s puško in streljam na Dunaju.

Pejačević: Da!

Dr. Friedjung: Vprašam, kako je moglo, da je grof Pejačević, bivši ban in tajni svetnik, člen

lim spisom dojmljivo razpredeno vsebino. S tem se nikakor ne bodele ponizali k okusu nileterarne mase, nasprotno, otreli se bodele svoje komode zaslepljenosti in se resnično povzpeli do resne literarne pozicije. Ni se metnik, kdor sede in piše, kar mu ravno šine v glavo. Zoren umetnik preje natančno pretehta, kaj bo povedal, v kakšno obliko bo odel, kar mu sili iz srca. Tudi spisovateljem treba studija, treba resnih priprav. — Kadar se bode naša literatura povzpela do tega spoznanja, tedaj več ne bo brezvešbinska, zgolj besede govoreča, ne bode jih sipala na papir, kakor se ji pač porajajo in tedaj nam bode ustalo pripovedno slovstvo, na katero bomo v resnici mogli biti ponosni. Zmožnosti so tukaj, treba le še resne, resnega dela. V tem pogledu so naši starejši pisatelji vse kaj drugega nego naša mlada moderna. Njena nedvoma naša zasluga je, da je slovenski besedi dala preje neznano silo blagovčnosti in skoro neprekosljivo silo izrazitosti. Naj ji doda še vsebino in zgrajeno bode nekaj, kar bode trajen fundament nadaljni zgradbi. Tako pa ji moramo očiti, da je enostranska in da ji ne gre večja važnost nego posameznemu stebri v lepem stebreniku. Samostojen umetnolep stebrenik ta naša moderna ni.

To se mi je zdelo primerno povedati ob Cankarjevem Kurentu, ker naloga kritike ni samo ta, da tolmači, temveč tudi ta, da pomaga graditi dalje.

Fr. Kobil.

stranke, katere prišlaš je izrekel tako strašno izpoved?

Pejačević: Da, na Ograkem žive ljudje, ki so bili na smrt obsodjeni, a so kasneje postali ministrski predsedniki. So ljudje, ki so tudi imeli opravka z reško resolucijo, a so sedaj tudi ministri.

Dr. Friedjung: Člen hrvatske koalicije je nedavno tega napisal članek, ki izveni v besede: »Prostitucija, tvoje ime je Avstrija«. Kako morete biti, g. grof, političen sotrudnik take stranke?

Grof Pejačević razburjen: Ali ne smem pripadati politični stranki, kateri jaz hočem? Kdo mi more to zabraniti?

Dr. Friedjung (pohlevno): Moral sem Vam to povedati, ker ste proti meni nastopili kot tožitelj in ste mi tu prekrizali pota kot priča.

Dr. Friedjungov popolni poraz. — Dokumenti so falsificirani.

Predsednik dr. Wach je dal na to prečitati mnenje izvedenca prof. dr. Milana pl. Rešetarja.

Iz tega mnenja posnemamo: V dokumentih se nahajajo stavki, ki so zgolj okoren prevod nemških fraz in ki jih je mogoče razumeti samo, ako se jih prevede na nemško. Stavki so silno dolgi, kar ne odgovarja srbskemu stilu. V dokumentih je mnogo napak, ki se lahko tolmačijo kot tiskovni pogoški. Začetkoma četrtega odstavka se rabi mesto akuzativa nominativ. Besedi »koalicija« in »Avstrija« sta pisani brez »j«. Takšne napake ne zakrivi noben Srb. Tudi druge slične napake kažejo na to, da je dotični dokument napisal človek, ki ni popolnoma vešč niti srbske slovnice, niti srbskega pravopisa. Takšnih velikih jezikovnih napak bi ne mogel zagrešiti noben Srb, ki je količkaj izobražen.

Predsednik: Ali bi nam lahko povedali, da-li je mogel pisati to poročilo kak diplomat?

Dr. Rešetar: Ako je bil to diplomat, je bil to mož, ki ni vešč niti srbske slovnice, niti srbskega pravopisa. (Silna senca.)

Tolmač dr. Kraus je na to pripomnil, da so napake v dokumentih lahko zakrivi prepisovalci in korektorji.

Dr. Rešetar: V soboto sem tu slišal govoriti sekijskega načelnika dr. Spalajkovića in moram izdati spričevalo, da govori izvrstno srbski.

Dr. Kienboeck: Seveda, ker je že preje čital srbski tekst poročila, preden je prišel na Dunaj.

Dr. Friedjung: To se razume.

Dr. Benedikt: Saj smo dali tožiteljema na razpolago krtačne odčitke.

Ta izjava je med tožitelji povzročila silen vihar. Tožitelji so klicali: To je obrekovanje. Dr. Popović je skočil pred dr. Benedikta ter energično zahteval naj prekliče svojo insinucijo. Le s težkim trudom se je posrečilo predsedniku vzpostaviti mir.

Na predsednikovo ponovno vprašanje je izvedenec dr. Rešetar vnovič izjavil: Še enkrat naglašam, da je moje mnenje, da dr. Spalajković ne govori in ne piše tako, kakor so pisani dokumenti.

Na to sta izvedenca dr. Rešetar in dr. Übersberger podala svoje grafološko mnenje, da je pisava na vseh dokumentih najbrže ene in iste roke.

Poslanec Supilo opran!

Na to je bil zaslišan dr. Pero Cingrija, župan v Dubrovniku, če je bil Supilo navzoč na sestanku pri Kačanskem, kakor je trdil baron Chlumecky.

Dr. Cingrija je med silno senzacijo izpovedal, da Supilo ni bil navzoč na sestanku pri Kačanskem, da je torej trditve barona Chlumeckega docela nerensnična. Supilo je bil skromen, delaven časnikar, ki ni imel nobenih posebnih potreb. Sve-dok je popolnoma prepričan, da baron Chlumecky ni nikdar dal niti vinarja Supilu, ker Supila vseskozi pozna, da je bil vsikdar pošten in ni bil nikdar podkupljiv.

Supilov zastopnik je izročil sodišču brzojavko Kačanskega, v kateri v nasprotju z baronom Chlumeckim izjavlja, da Supilo ni bil pri njem na nobenem sestanku in da mu tudi ni nikdar dal niti ponujal denar. Ta brzojavka je povzročila med občinstvom silno senzacijo.

Dr. Rode je končno predlagal, naj se Kačanskega zasliši.

Dnevne vesti.

+ Varanje javnosti. »Slovenec« je sprejel predloga o izpremembi državnoborskega poslovnika posvetil pravi slavo. Obeta si od njega popolno izpremembo notranjopolitičnih razmer. Zareč navdušenja piše: »Krekov predlog je na mah izpremenil ves položaj: rešil je ljudski parlament pred popolnim bankrotom, ker mu je dal svobodo dela; —

»Šele s Krekovim predlogom je demokratični parlament postal v res-

nici demokratičen; — »Dr. Krekov predlog pa je s tem storil tudi veliko nacionalno delo: ubil je za vse čase moč nacionalno - liberalnega nemštva; — »Logiki predloga »Slovenskega kluba« se je uklonila vsa »Slovenska Unija«, glasovala je zanj celo »die Ploj - gruppe«, ki je v soboto izjavljala v »N. Fr. Pr.« da se s Krekovim predlogom ne strinja. — Tako je pisal »Slovenec« dne 20. decembra 1909. Človek se mora kar za glavo prijeti, kajti dejstvo, o katerem se lahko vsakdo prepriča, je, da je dr. Krek svoj predlog umaknil, da ta predlog sploh ni prišel več na glasovanje in da je bila sklenjena taka izprememba poslovnika, kakor jo je predlagal dr. Kramář.

+ Kdo ne razume? »Slovenec« napada jugoslovanske poslance Ploja, Ivčevića, Vukovića, Hribarja, Biankinija in Tresića, češ, da so bili nasprotniki Krekovega predloga. Res je to, da so bili ti proti Krekovemu predlogu, kakor tudi mnogi drugi slovenski poslanci. »Narodni Listy« so Krekov predlog celo imenovali »ružasny«. — »Slovenec« tudi nekaj tveži, da imenovani jugoslovanski poslanci Krekovega predloga niso razumeli. Kakor znano, je Krek svoj predlog sploh umaknil in je bil sprejet Kramářev predlog. Iz tega suhega dejstva izhaja pač z vsjo jasnostjo, da so po »Slovenec« napadeni jugoslovanski poslanci Krekov predlog jako dobro razumeli, veliko bolje, kakor Krek sam, kajti šele potem, ko se je pri posvetovanju jugoslovanskih poslancev pokazalo, da je Krekov predlog neroden, je prišel do tega spoznanja tudi Krek sam in je svoj predlog umaknil, na kar je bil sprejet tisti predlog, ki je bil sestavljen tudi v smislu jugoslovanskih poslancev, namreč Kramářev predlog.

+ Iz izvrševalnega odbora narodno - napredne stranke je izstopil zastopnik narodno - radikalnega kralja g. dr. Gregor Zerjav.

+ Dopolnilna volitev na Goriskem. V nedeljo se je vršila dopolnilna volitev enega poslanca iz splošne kurije. Bili so štiri kandidati. Vreme je bilo skrajno neugodno, dež in sneg, zato je bila po nekaterih krajih udeležba manjša, kakor se je pričakovalo, dasi se sploh ni pričakovalo take udeležbe, kakor pri prvih volitvah. Klerikali so segnali na volišče svoje ljudi, kolikor so le mogli, kljub najslabšemu vremenu, le tam, kjer že prav niso mogli, niso šli. Premnogovolilev, ki ne volijo klerikalno, ni prišlo na volišče, ker so naveličani večnih volitev in ker jih boli agrarno razdiranje. Precej je tudi takih, ki so šli na volišče pa niso hoteli voliti ne tega ne onega kandidata, ampak so volili Tumo. Izid volitve bo naznanjen jutri v St. Petru pri Gorici. Najbrže je izvoljen klerikalni kandidat Zlobec, tako da bodo imeli klerikali v deželnem zboru goriskem devet poslancev in bo štela zveza Gregorčič - Pajer 18 poslancev.

+ Nadškofovi zavodi v Gorici. Ranjki kardinal Missia je bil kupil v Gorici ob Dreosijevi ulici Böckmanovo vilo z zemljiščem vred v ta namen, da se napravijo tam duhovski zavodi za mladino. Sedanji nadškof dr. Sedej izvršuje Missijev namen. Zavodi se zidajo in v njo utaknejo one dijakke, ki se nahajajo sedaj v takozvanem malem semenišču, vabili pa bodo še druge, ker bodo poslopja obsežna in se jim priklapi kar najhitreje gimnazija, po kateri posebno hrepeni goriski nadškof in Krek. Goriski Slovenci se borijo za to, da bi dosegli v Gorici slovenske srednje šole, nadškof pa kuje naklepe za dosedaj gimnazije, ki bo nemška, le tako za začetek bo nekaj slovenskega in nekaj italijanskega zraven. — Za tak podjetoja treba denarja. Le za poslopja potrebuje nadškof 1.424.000 K. Pravi, da ima 500.000, potrebuje torej še 1 milijon. Računa z morebitnim posojilom, ali glavno mu je, da nabere potreben denar iz ljudstva. Izdal je ferman na duhovščino, na mora nabrati potreben denar; v posebni okrožnici je naložil duhovščini pobiranje prispevkov za škofove zavode. V tej okrožnici uči duhovščino, da naj opozarja ljudstvo na odpuščanje grehov in na večno življenje, če bo kaj žrtvovalo za škofove zavode v Gorici. Nunci po deželi naznanjajo, da bodo odšli pobirati za škofove zavode prispevke ter že vabijo, da naj dajo kar največ. Kateri nunc več nabere, tisti bo bolj v milosti pri nadškofu ter prej avanzira ali pride na boljše faro. Gorisko ljudstvo je revno, vendar hoče izprešati nadškof iz njega tisočake in tisočake za popolnoma nepotrebne zavode. Upamo, da se bodo dobili ljudje, ki prav podučijo ljudstvo, da ne bo razmetavalo denarja za škofovske zapise.

+ Mestna občina Idrijska je pred kratkim po svojem zastopniku vložila pritožbo na upravno sodišče na Dunaju proti deželnemu odboru kranjskemu v zadevi prezidavanja mestnega poslopja št. 509. Ni dvoma, da se ne bo ugodilo občini, saj je nasilje deželnega odbora proti idrijski občini brezprimerno v današnjem

ustavnem življenju. Tako se bo po za-slugi c. k. r. kateheta Oswalda razmotrivalo to nečuvno postopanje deželnega odbora tudi na Dunaju. Lahko bi se bila stvar rešila mirnim potom s kompromisom, ki ga je nasvetoval sam deželni odbor in ga je napredni idrijski občinski odbor sprejel, a Oswald je podal svoj veto in deželni odbor se je rad ali nerad uklonil mogočnemu gospodu. Umaknili bi se bili vsi rekuzi od vseh strani, tako pa se bo še marsikatera stvar razmotrila pred sodiščem, občini pa bi bili prihranjeni občutni pravdni troški. Deželni odbor bi bil zelo rad poravnal to zadevo na drug način, saj je dobro vedel, da se dela velikanska krivica idrijski občini, a zmagala je Oswaldova hudobnost in trma strankarskega fanatika. Rešitev pred upravnim sodiščem bo gotovo velikega principijelnega pomena.

+ Iz šolske službe. Imenovani so: Josip Svetina (nadučitelj) v Zalini; Marija Jurjevčič za Ligojno; Josip Kravljund (nadučitelj) za Belo peč, (vsled dirimiranja deželnega predsednika, klerikali se vzdrž glasovanja); Ivan Bajec (nadučitelj) za St. Vid nad Ljubljano; Fr. Fabinec (nadučitelj) — za Dobrovo; Angela Čencič za Kamnik; Izabela pl. Föderansperg za Brezovico; Roza Černe za Rudnik; Ivana Smolej za Planino; Ivan Arnsčak, Albina Golob, oba za St. Peter pri Ljubljani; Antonija Albreht za Mekinje.

+ Iz poštne službe. Za poštne nadoficijale so imenovani sledeči oficijali: Hugo Müllner, Alojzij Slavina, Kador Arming, Edmund Recheiner, Edvard Donda in Rikard D' Alessandro v Trstu, Josip Tomažin v Novem mestu, Alojzij Wernig v Ljubljani in Julij Frank v Pulju.

— Slovensko deželno gledališče.

Danes se v prizori Etbina Kristana igra »Kato Vranković«. — V četrtek je operetna predstava. — V božičnih praznikih bodo štiri predstave: Dne 25. t. m. popoldne ob 3. opremna božična pravljica za otroke »V božični noči« (spisala H. Bethge-Thrun) s prizori palčkov, gozdnih vil, angelov, Miklavža, Mešista, božičnega drevesa i. dr. Sodeluje več otrok. Zvečer 25. t. m. bode operna predstava; dne 26. t. m. bo operetna predstava, zvečer pa zgodovinska drama V. Jelenca »Erazem Predjamski«. Ta predstava bo obenem častni večer g. Hinka Nučiča, ki slavi desetletnico svojega delovanja kot naš član. Dne 28. in 30. t. m. bosta operetni predstavi »Valčkovega čara«.

— Drama »Kato Vrankovač«, ki se bo te dni igrala na ljubljanskem gledališču, izide med letošnjimi knjigami »Matice Slovenske«. Dobiti jo je tudi za 1 K po ljubljanskih knjigarnah.

— Družbi sv. Cirila in Metoda je dal Makso Zalokar, tovarnar za droži od prodanega blaga drugi prispevek v tekočem letu v znesku 50 K in prispevek pekovske zadruge 5 K. Tvrdo vsem topla priporočamo.

— Za obramben sklad družbe sv. Cirila in Metoda so se nadalje prijavili sledeči p. n. gg.: 510. Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda št. 1 v New Yorku; 511. I. V. iz Višnje gore (plačal 200 K); 512. Omizje v Trstu (plačalo 50 K); 513. Zupanstvo občine Bovec; 514. Zupanstvo občine Solkan (plačalo 200 K); 515. Premrov Janko, rač. svet. v Sarajevu; 516. Češka obec v Ljubljani (plačala 50 K); 517. Stanko de Gleria, stud. med. Dol. Logatec (plačal 10 K); 518. Omizje v Joško Rajhovi gostilni na Muti pri Ljutomeru; 519. — 520. Slovenska trojica dunajske okolice.

— Kreditno društvo »Mestne hranilnice ljubljanske« je imelo v petek popoldne v posvetovalnici te hranilnice izreden občen zbor, kateremu je predsedoval društveni predsednik g. Franchetti, ki je prisrčno pozdravil vse udeležence, zlasti odposlanca »Mestne hranilnice«, g. ravnatelja Svetka, in društvenega pravnega zastopnika, g. dr. Novaka. Dnevni red je obsegal pred vsem volitev dveh odbornikov in enega člana računske pregledne komisije. Za prva dva sta bila izvoljena gg. Feri Souvan in Fran Ks. Stare, v računsko pregledovalno komisijo pa g. Valentin Golob. O nekaterih potrebnih spremembah pravil je poročal hranilniški knjigovodja g. Pretnar. Spremebe so bile soglasno sprejete. Pri raznoterostih je bil sprejet predlog g. Franchettija, naj se obrne društvo do vseh slovenskih ljubljanskih trgovcev in obrtnikov, ki še niso pri njem, da vstopijo vanj. Razloži se jim velik pomen društva za trgovce in obrtnike in njegovi dosedanji uspehi. Na to je g. predsednik s toplimi besedami zaključil zborovanje. V takoj po tem sledeči odborovi seji je bil za predsednika društva izvoljen g. Fran Ksaver Stare. — Upamo, da bo odbor z novim g. predsednikom vedno uspešno deloval za koristi vseh svojih članov, katerih že itak lepo število naj se še podvoji ali potroji!

— Odbor »Prosvete« naznanja, da se vrši sestanek Prosvetašev v sredo, 22. t. m. ob 8. zvečer v »Narodni kavarni«. Pogovor se bo vršil o: 1. poročilu odbora o letošnjem delovanju, 2. prireditvah »Prosvete«, 3. Prosveta na Gorenjskem, 4. služajnosti. Ker je razgovor zelo važen, je udeležba nujno potrebna.

— Društvo slov. trgovskih potnikov priredi 26. decembra t. l. v veliki dvorani »Narodnega doma« veliko plesno veselico. Začetek ob 8. uri zvečer. Iz prijaznosti sodeluje slavno pevsko društvo »Slavice«. Svirala bode »Slovenska Filharmonija«. Nastopil bode tudi v komičnih prizorih g. Danilo in gdč. Vera Danilova. Nabavilo si je društvo tudi krasne diplome, katerih skico je mojstrsko izvršil znani domači umetnik g. Maksim Gaspari in je v izlozbi tvrdke Gričar & Mejač slav. občinstvu na vpogled. Predprodajo vstopnic za to veselico prevzeli so iz prijaznosti tvrdki Gričar & Mejač in Engelbert Skušek ter ga. Šešark. Za veselico je veliko zanimanje, nadejamo se torej obilnega obiska. Vsak dobro došel.

— Nunski katehet g. Peter Jane ima nekam čudne pojme o svojih nalogah. Lansko leto si je pri pouku dovoljeval pri starejših deklicah izpraševanja, ki nimajo s krščanskim naukom nič opraviti, letos bi pa rad škofa — posnemal. — Mislimo, da bo najbolje če kar hitro nehaj.

— Osuševanje barja. Vsled neugodnega in nestanovitnega vremena ter primerjanja delavcev, so dela v Gruberjevem kanalu za zimski čas prenehala. Sredi meseca marca se bode izkopavanje nadaljevalo. Takrat najame podjetništvo 2 do 3000 delavcev raznih kategorij ki se jih rabi, in bo nadaljevalo z deli na celi črti. Na ta način bo prvi del osuše-vanja: poglavljen Gruberjev kanal do pomladi 1911 končan.

Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda za Moste priredi dne 31. decembra v gostilniških in kavarniških prostorih gosp. Gričarja po domače pri »Malem slonu« v Novemu Vodmatu št. 15 Silvestrov večer s tem - le sporedom: Božično drevesce, tombola; korijandoli in šaljiva posta; slovo starega, prihod in pozdrav novega leta; godba, ples in prosta zabava. Začetek točno ob 7. zvečer. Vstopnina 30 vin. za osebo. Ker je čisti dobiček namenjen v prid šolski mladini, se preplačila hvaležno sprejemajo.

Kdor še ne ve za velezanimivo prireditev podružnice Ciril in Metodove družbe za Škofljo, Lavro in Ig, tega opozarjamo, da se vrši na Stefanovo popoldne v salonu g. Ogorela v Škofljici. Zanimiv, vspečen, ugoden železniški zveze in dobra postrežba naj združi mnogo gostov, vnetih za cilje družbe sv. Cirila in Metoda. O d b o r.

Ponesrečil se je 16. t. m. 33letni delavec Valentin Pretnar v gozdu Belca v dovski občini. Sekal je neko bukev, ki ga je pri padcu tako poskodovala, da je čez nekaj minut umrl.

Vrhniska občina in »Družba sv. Cirila in Metoda«. Vrhniska občina je doslej vsako leto darovala »Družbi sv. Cirila in Metoda« po 30 K. Tudi letos je poslalo županstvo 30 K, a je ob enem pridejalo obvestilo, da je to zadnje darilo, ker odslaj vrhniska občina nima več volje podpirati »Družbe sv. Cirila in Metoda«. Registriramo ta junaški čin vrhniskega županstva, da se v pravi luči spozna narodnostno bivšega naprednjaka župana dr. Marolta!

Klerikalno gasilno društvo brea — brigalne. Kjer imajo kako stvar klerikalni ljudje v rokah, tam kažejo tudi svojo — nezmožnost. Mavčice pri Kranju imajo svoje gasilno društvo, a brez orodja in brez Smejkaloze brigalne. Njih načelnik je tak »naprednjak« (narobe vzeto namreč), da pravi, da društvo ne potrebuje še brigalne, ker bosta že bog in njegov »gasilec« sv. Florijan Mavčice ognja varovala in gasila če bo treba!

Božja pot pod Gorjanci — usahnela. Poroča se nam: Takrat, ko so bili judje na Kranjskem, so jih pri begu v šentjernejski dolini gotovo par pozabili, vse kaže namreč, da se jih je doli nekaj zaplodilo, ki se razumejo na »gšeft«. Ti tiči so tam spomladi naenkrat raznesli po dolini novico, da se je nekemu bolnemu dekletu prikazala »mati božja« in da je to dekle potem vsled obiskanja tistega mesta naenkrat ozdravela. »Nova božja pot!« Novi Lurd!« so zavpili klerikali po farovžih. Ze so si menciali roke. Mel si jih je fajmošter Lisjak in meli so si jih drugi. A glej, da ono dekle sploh ni ozdravelo, niti pozneje kdo drugi. Lurška mati božja pod Gorjanci ni nikomur nič pomagala. Zdaj je naenkrat postalo tam doli vse tiho, vse je pri kraju. »Božjepoti« naenkrat ni več! Ostal je samo spomin na to »farbarijo«.

Zimski športni viki Trst a. hr. dr. Zol. Metlica, Boh. jezera. Kakor naznanja deželna zveza za

ruski promet se vsled malo snega in južnega vremena ni moglo primerno urediti prostora za gojitve sporta v Boh. Bistrici. Radi tega izostaneta s posebnimi razglasi objavljena zimska športna vlaka št. 111 in 112 iz Trsta c. kr. drž. žel. v Bistrico-Boh. jezero in nazaj v nedeljo 19. decembra t. l. Navedena športna vlaka bodeta vozila tedaj prvič v soboto 25. decembra 1909.

Naši narodni kolki. Za mariborskim poštunim uradom je prišel poštni urad celjski. Bilo bi pa tudi čudno, ako bi se ne oglašilo najboljši renegatsko gnezdo na Spod. Stajerskem. Med tem pa, ko se zavračajo pisma in razglednice s črnimi ali ptujskim kolkom, se neovirano razpošiljajo pisma, na katerih so priplepljeni kolki v pruskih barvah. To se seveda popolnoma strinja z avstrijskim patriotizmom c. kr. uradnikov! Ampak to nas ne briga, naša dolžnost marveč je, da na vsako pismo, na vsako razglednico in na vsako dopisnico prilepimo naš narodni kolek! To naj bo naš odgovor na šikane c. kr. poštinih uradnikov.

Požar je uničil 18. t. m. Janezu Kovaču, p. d. Stepiharju, postestniku v hribih nad trgom Ljubno, gospodarsko poslopje. Zgorela sta tudi dva dečka v starosti 6 in 9 let, ki sta najbrže povzročila ogenj.

O obstrukciji Slovencev na občnem zboru krémarske zadruge v Trstu moramo našim čitateljem javiti, da so se v tem energičnem nastopu Slovencev pridružili tudi Hrvatje-Dalmatinci. Se pred občnim zborom so se v »Trgovinski kavarni« zbrali v velikem številu slovenski in dalmatinski krémariji, kjer jim je g. Filip Ivanšević, Dalmatincev opisal ves manevar dosedanjega laškega odbora krémarske zadruge. Sedanjí začasní prdsednik zadruge, se je bil obrnil do Dalmatincev, naj bi predlagali dva svoja kandidata. Dalmatinci so bili privolili v to, a so zahtevali, da se predlaga tudi enega Slovence, in da v to svrhu raje oni odstopijo od enega svojih kandidatov. Sklenilo se je bilo torej, da se predlaga v odbor Dalmatinca Lalića in Slovence Kreševiča, a zadnji hip je odbor izdal svoje glasovnice, na katerih so bila imena kandidatov že tiskana. A glej, mesto Slovence Kreševiča, je bil na glasovnici Dalmatincev Tomas. — G. Ivanšević sam je dejal: »To so storili Lahi zato, ker se nas, Dalmatincev, manj bojijo, nego vas Slovencev!« — Da pa je došlo do obstrukcije in vsled iste do razpustitve občnega zbora, to je le obžalovanja vredno, ker so se želeli in provocirali Lahi sami. Ni res namreč, da odbor ni hotel dati belih glasovnic. Tega nikakor ni mogel odreči. Ko so Slovenci in Dalmatinci zahtevali belih glasovnic, jim jih je odbor takoj dal na razpolago. Slovenci in Dalmatinci so se pod vodstvom g. Ivanševića takoj dogovorili glede kandidatov, za katere naj glasujejo in napisali so vsi na bele glas. dva poštena nepristranska Italijana, dva Dalmatinca in enega Slovence (slo se je namreč za izvolitev predsednika, podpredsednika in treh odbornikov). — Pisec teh vrst, ki je prisostvoval temu občnemu zboru, je sam izpolnil kakih 150 belih glasovnic. Sploh so bili na občnem zboru Dalmatinci in Slovenci v ogromni večini 90 %, in če bi se občni zbor ne bil razpustil, bi jih izvoljeni njih kandidati. — A ko so Lahi videli, da prihaja v žaro vedno več belih in vedno manjše žetiskom izpolnjenih glasovnic — ki so bile rdeče, in se jih je torej lahko štelo — so začeli iskati raznih izgovorov ter niso pripuščali Slovencev in Dalmatincev k volitvam, če niso imeli pri sebi legitimacije, dočim so svoje pristaje pripuščali, tudi če isti niso bili nikdar krémariji. Vendar bi to njih krivično početje ne bilo škodilo izidu volitev, ki bi bile istotako izpale v prilog Slovencev in Dalmatincev, a delali so to le zato, da razdražijo Slovence, kar se jim je tudi posrečilo. Slovenci in Dalmatinci, videči to krivično postopanje, so začeli vpiti in obstruirati, česar so Lahi željno pričakovali, ker tako so imeli vzrok, da so razpustili občni zbor in da imajo sedaj 14 dni časa, da se bolje pripravijo.

Zdrobil si je na delu lobanjo, 16-letni pomorščak Spiro Geršer je bil zaposlen na »cargu« boatu »Filippe Artelli« (zelo velika barka za prekrzavanje), a je predinočnim padel s krova v spodnje dele barke, kjer si je zdrobil lobanjo. Prenesli so ga nemudoma v bolnišnico, a težko, da bo okrevl.

12leten Korošec, ki hoče po svetu. Minolega petka zvečer je dospel v Trst z vlakom državne železnice 12letni Andrej Damar, doma iz Celovca. Ker je bilo njegovo vedenje sumljivo, ga je neki detektiv ustavil in ga začel izpraševati. Dečko mu je povedal, da je pobegnil od doma, ker

hoče potovati po širnem svetu. Brzjavili so takoj očeta, ki je že v soboto prišel v Trst in odvedel pobeglega sina še isti večer nazaj v Celovec.

Samomor openskega izvožnika v Budimpešti. Rudolf Vidan, izvožnik na Opčinah pri Trstu, je večkrat izražal namen, da se poda v širni svet, iskat boljše sreče. Pred kakimi 14 dnevi je res zapustil Opčine in se s svojim konjem in koleseljem podal v svet. A med potjo je konja prodal in koleselj pustil kar na cesti. Podal se je bil na to na Reko, odkoder se je z vlakom odpeljal v Budimpešto. V soboto je pa tržaška policija dobila brzjavno obvestilo, da so Rudolfa Vidana našli utopljenega v Donavi. Skočil je bil sam v Donavo, potem ko je bil zapravljen ves denar.

O umoru 7letnega dečka v Miljah, o katerem smo poročali v številki od minole sobote, moramo danes javiti, da se zdi, da vendar nista zakrivila umora roditelja nesrečnega dečka. Deček, Makso Gril, je bil zmanjkal od doma še v nedeljo, dne 12. t. m. zvečer. V ponedeljek je dala mati takoj obvestiti policijo v Miljah in v Trstu. Očeta malega Maksota ni bilo v nedeljo doma, bil je namreč v Trstu, in ker vsled burje ni mogel parnik oditi iz Trsta, je bil Gril ostal čez noč v Trstu. Ker pa on dela v ladjedelnici Sv. Marka pri Trstu, ni šel niti v ponedeljek v jutro v Milje, ampak se je takoj podal na delo. V ponedeljek ob 11. uri in pol predpold. mu je žena s policijskega komisarijata v Miljah telefonirala v ladjedelnico, da se je njiju sin Maks izgubil. Oče je prišel v Milje šele v ponedeljek ob 5. uri zvečer. Če je bil torej dečko umorjen že v nedeljo po noči, kakor se trdi, potem je izključeno, da bi bil oče na tem umoru sokriv. A tudi glede matere, Antaniete Gril, je mnogo okolnosti, ki govore njej v prilog. Največ se jej očita, da ni prišla gledat trupla svojega otroka, ko je bilo najdeno in ne potem. A neka njena sosedka, imenom Marija Campanato, izjavlja, da je ravno ona Grilovi zabranila, da ni šla gledat trupla svojega otroka, in sicer zato, ker je Grilova že v 6. mesecu nosečnosti in bi ji bil pogled na to mrtvo truplo lastnega otroka lahko škodil. Oče pokojnega Maksota je pa ravno isti dan iskal sina po okolici, bil je celo v Borštu in v Dolini in se je s tega svojega iskanja vrnil šele ob 10. uri in pol zvečer, ko ni mogel več na pokopališče, kamor je bilo prenešeno truplo pok. Maksota. Drugi dan pa tudi nista mogla na pokopališče ne on, ne žena, ker je bila prišla policija po njiju že ob 8. uri zvečer. — Ista Marija Campanato izjavlja tudi, da če bi bil Makso kričal — kakor je bil rekel mali Marcel — bi bila ona gotovo slišala, ker njeno sobo deli le tanka stena od sobe Grilovih: razgovarjali sta se celo večkrat z Grilovo, stojči vsaka v svoji sobi. A ona ni slišala nikakega kriča, nikakega vpitja, dočim jo je drugič večkrat po noči zbudilo že samo kašljanje Grila. — Poleg tega je pa policija blizu mesta, kjer je bilo najdeno mrtvo truplo malega Maksota, našla precej debel kamen, ki je na nekaterih mestih okrvavljen. — Zdi se torej, da vendar nista roditelja zakrivila umora na lastnem otroku. Saj bi pa tudi bilo pregrešno!

Reški bančni roparji so stali v soboto pred reškim porotnim sodiščem. Svirski-Orlov je bil obsojen na došmrtno, Kišinevski na 15letno ječo. Krivički pa je bil oproščen.

Gostilna v Kozelji je bila do sedaj odprta samo v poletnem času. G. Ivan Gril je dobil sedaj dovoljenje, da sme krémarsko obrt izvrševati tudi po zimi. Odprl je gostilno pred kratkim.

Aretovala je mestna policija v soboto in nedeljo 15 oseb in sicer jih je bilo 5 brez sredstev in prenočišča. Izmed teh sta se dva sama javila, dva zaradi suma tatvine, 2 zaradi nedostojnega vedenja na ulici in razžaljenja straže, 1 zaradi razgrajanja, 1 zaradi ležanja na ulici, 1 zaradi rogoviljenja s samokresom in 1 zaradi hudodelstva javnega nasilstva. Zaradi proganjavanja v policijskih listih in brez sredstev je bil prijeto zidar Henrik Eppich, roj. 1867 v Karlovcu ter pristojen v Srednjo vas, katerega okrajno sodišče v Radovljici zasleduje zaradi prestopka goljufije. Zaradi suma tatvine je bil prijeto neki Karel Istenič, kateri je na sumu, da je neki stranki v Strelški ulici ukradel pri beračenju srajco. Zaradi javnega nasilstva je bil aretovan kostanjar Ivan De Justo, roj. 1887 v Magnani

na Staljanem, ker se je pri posredovanju v štajakobskem predmestju lotil stražnika in ga takle telesno poškodoval. Prestopniki kasenskega zakona so se izročili, odnoano oddali sodišču, proti ostalim se je pa postopalo po obstoječih policijskih naredbah. Kakor se vidi, najhujših ponočnjakov tudi še tako slabo vreme ne uže.

Požari. Ljubljansko prostovoljno gasilno in reševalno društvo je bilo večer dvakrat klicano k požaru, in sicer prvič ob pol 2. zjutraj v Novo ulico št. 2, kjer je gorel neki zaboj z gorečim pepelom, a so že pred prihodom gasilcev domačini sami pogasili. Drugič je bilo navedeno društvo zopet telefonično klicano ob pol 10. zvečer k požaru v prodajalni v Bahovčevi hiši na Sv. Jakoba trgu. Društvo je prišlo kakor vedno z značnim hitrostjo pod načelnikom Striceljem st. Prišedi na lice mesta, videlo se je, da prihaja iz prodajalne dima, a ključa ni bilo nikjer mogoče dobiti. Gasilci so morali predreti železno zaveso pri prodajalni. Pri odprtju prodajalne valili so se veliki in gosti oblaki dima ter otežkočili delo gasilcem. Po napornem enurnem delu posrečilo se je odstraniti vsako nevarnost. Društvo je pustilo za vsak slučaj stražo do drugega dne do 9. ure zjutraj. Gorele so različne tvarine in je prilično 600 K škode, ki je pa pokrita z zavarovalnino.

Vodovje narašča. Neprestano deževje zadnjih dni že kaže svoje posledice. Vsi potoki in reke so narašale. Tudi Ljubljanska, Sava in pritoki kažejo visoko stanje, prva že 260 m nad normalno. Vsled silnega deževja je ljubljansko barje pod vodo. Tudi na Brezovici je več hiš v vodi. Danes zjutraj je bila preplavljena celo Tržaška cesta od Oblakovega Franceljna do mitnice, ker so vsi jarki zamašeni. Ljudje so gredoč v mesto gazili po vodi. Otroci niso mogli v šolo. V stanovanje mitničarja je tudi voda udrla.

Po Ljubljani se klati in prosjači neki fantalin, ali pod imenom Dolinar ali pod imenom Lipovšek, ki pravi da je dijak 4. ali 6. razreda II. državne gimnazije. Slavno občinstvo se s tem opozori, naj ga ne podpira, ker je dotičnež prekanjen goljuf, a ne učencev imenovanega zavoda. Ravnateljstvo.

Tržaški uzmoviti prijet. Včeraj popoldne je hotel prodati Ivan Parovel, roj. 1875. l. v Trstu in tja pristojen, pri neki stranki v Trnovski ulici št. 21, več umazanega perila. Ker se ni mogel izkazati od kod da ima perilo, ga je dala policija pod ključ. Parovel se je pri aretaciji izgovarjal, da je kupil perilo v neki gostilni od nekega neznanca.

Izgubljeno in najdeno. Posesnik Ivan Dimnik je izgubil mošniček z 20 K denarja. Posesnikova hči Marija Pivdičeva je izgubila rjavo denarnico s 26 K denarja. Zasebnica Marija Kleinova je izgubila višnjevo baržunasto ročno torbico, v kateri je imela ščipalnik vreden 4 K. Posesnik Ivan Komotar je izgubil usnjato denarnico, v kateri je bilo nekaj čez 90 K denarja. Našel se je bankovec, več se izve pri Fr. Verbiču, trg. sodrniku pred Skofijo št. 1.

Dotična dama, ki je včeraj popoldne v neki trgovini na Mestnem trgu svoj dežnik s svilnatim zamenjala, naj ga prinese v trgovino nazaj ali pa v Strelško ulico št. 10 Pavli Alešovi. — Dotični gospod, kateri je v kavarni »Evropa« v nedeljo 19. t. m. ob 5. popoldan pomotoma vzel tuj dežnik, se nujno prosi, da ga zopet v isti kavarni odda.

Telefonska in brzjavna poročila.

Povodenj v Idriji.

Idrija, 21. decembra. Tu je nastala velika povodenj. Po šolah je pouk ustavljen. Spodnji del mesta je pod vodo. Hlodi so pretrgali grablje. Voda še vedno narašča.

Poslanska zbornica.

Dunaj, 21. decembra. Današnja seja poslanske zbornice je popolnoma mirna. Zbornica razpravlja o pooblastilnem zakonu in o prispevku v znesku 54 milijonov za povzdigo živinoreje. Kakor se čuje, bo zadnja seja pred božičem v četrtek.

Sankcionirana reforma poslovnika. Dunaj, 21. decembra. Današnja »Wiener Zeitung« priobčuje sankcionirani zakon o reformi državnozborskega poslovnika.

Parlamentarna straža. Dunaj, 21. decembra. Vest neke tukajšnje korespondence, da se namerava ustanoviti parlamentarna straža, je popolnoma izmišljena.

Deželni zbori.

Dunaj, 21. decembra. Češki deželni zbor je sklican na 10. januarja, nižjeavstrijski na 3. januarja, vsi drugi na 28. decembra.

Gosposka zbornica.

Dunaj, 21. decembra. Proračunska komisija gosposke zbornice je danes sprejela zakonski načrt o proračunskem provizoriju.

Friedjungov poraz.

Dunaj, 21. decembra. Izvedeniško mnenje dr. Rešetarja, dr. Uebserbergerja in dr. Krausa je napravilo kolosalen vtisk na vso javnost, zlasti pa na politične in diplomatske kroge. Splošno se sodi, da je dr. Friedjung poražen na vsi črti, z njim pa tudi vsi oni krogi, ki so ga poslali v boj. Vse se čudi lahkovernosti gotovih krogov, ki so slepo verjeli vsem bajkam, ki so jih jim natvezili razni begradski vohuni, ter se dali od njih izkoriščati.

Dunaj, 21. decembra. Danes ob 9. napovedana razprava v Friedjungovem procesu se ni vršila, ker so se med strankami pričela pogajanja, da se sklene poravnava. Dr. Friedjung je ponudil častno izjavo, katere vsebina pa tožiteljem ne zadošča. Dopoldnaska pogajanja so se završila brez uspeha, a se bodo še nadaljevala popoldne ob 4.

Hrvatski ban baron Rauch.

Budimpešta, 21. decembra. Včeraj popoldne je cesar sprejel v posebni avdienci hrvatskega bana barona Raucha. Kakor zatrjujejo v dobro informiranih krogih, mu je vladar dal čutili, da so ure njegovega gospodstva na Hrvatskem štete.

Budimpešta, 21. decembra. Vest, da so izvedenci - strokovnjaki v Friedjungovem procesu izrazili svoje prepričanje, da so dokumenti falsificirani, je vplivala na barona Raucha kakor strela z jasnega neba. Napram svojim prijateljem se je izrazil, da čuti, da bo Friedjungov poraz vplival tudi na spremembo sistema na Hrvatskem.

Nemškutarenje v Bosni.

Sarajevo, 21. decembra. V trgovski zbornici so Srbi predlagali, naj se določi za edini uradni in poslovni jezik trgovske zbornice srbohrvaščina. Nemci so se temu predlogu uprli. Pri glasovanju so potegnili z Nemci tudi Hrvatje in nekateri mohamedanci. Predlog je propadel z 18 proti 32 glasovom. Sramota!

Telefonska zveza Carigrad - Solun - Smirna.

Carigrad, 21. decembra. Neka francoska družba je dobila od turške vlade dovoljenje, da napravi med Carigradom, Solunom in Smirno telefonsko zvezo. Iz Soluna v Smirno baje polože podmorski kabelj.

Forman
proti 4230
nahodu
Škaljica 40 vin.
Po vseh lekarnah.

Umri so v Ljubljani:

Dne 18. decembra: Avgusta Lappain, zasebnica, 75 let, Dunajska cesta 19. — Ana Supan, hranilničnega ravnatelja vdova, 79 let, Kolodvorska ulica 11. — Peter Koprivnikar, stavec, 23 let, Sv. Petra nasip 67. — Katarina Maček, prodajalka, 75 let, Sv. Florijana ul. 24. Dne 19. decembra: Mihael Jarc, delavec, 59 let, Bohoričeva ulica 4. — Elizabeta Morgutti, posestnica, 77 let, Strmi pot 2. — Jera Kastelic, gostija, 79 let, Radeckega cesta 11.

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 21. decembra 1909.

Termin.			
Pšenica za april 1910	za 50 kg	14-06	
Pšenica za oktober 1910	za 50 kg	11-86	
Rž za april 1910	za 50 kg	9-96	
Kuržu za maj 1910	za 50 kg	6-72	
Oves za april 1910	za 50 kg	7-60	
Efektiv.			
Neizpremenjeno.			

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 306.2.		Srednji zračni tlak 736.0 mm.			
decem.	čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
20.	2. pop.	725.4	11.2	sr. zahod	dež
"	9. zv.	726.3	10.5	sl. izahod	oblačno
21.	7. zj.	725.7	4.3	sr. svzhod	dež

Srednja včerašnja temperatura 10.4° norm. —2.1°. Padavina v 24 urah 41.3 mm.

Srednja včerajšnja temperatura 10.4°, norm. —21°. Padavina v 24 urah 41.3 mm.

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš iskreno ljubljeni oče, ozir. stari oče, stric, svak in last, gospod

Matija Spreitzer

strojevodja južne železnice v pokoju

včeraj v ponedeljek, dne 20. t. m. ob polu 6. popoldne, previden s sv. zakramenti za umirajoče, v starosti 76 let, po kratki in mučni bolezni, mirno zaspal v Gospodu. 4722

Pogreb nepozabnega rajnika bo v sredo, dne 22. t. m. ob 3. popoldne iz hiše žalosti, trg Tabor št. 5, na pokopališče k Sv. Križu.

Svete maše zadušnice se bodo služile v farni cerkvi sv. Petra. Prebлага rajnika se priporoča v pobožno molitev in blag spomin.

Ljubljana, 21. decembra 1909.

Žalujoči ostali.

Zahvala.

Za mnogobrojne izraze sožalja, ki smo jih prejeli ob priliki smrti naše nepozabne hčerke in ljubljene sestre

Anice Božič roj. Šapla

izrekamo najtoplejšo zahvalo vsem sorodnikom in znancem. Zahvaljujemo se tudi za krasne podarjene vence in spremstvo k zadnjemu počitku. 4721

Gorica, dne 20. decembra 1909.

Rodbina Šapla.

Emil Dobrič

v Ljubljani, v Prešernovi ulici št. 9. (poleg c. kr. glavne pošte).

Samo na solidni podlagi. Moje cene vzbujajo pozornost

Bazar pri „ljubljskem gradu“.

Priporočam svojo bogato založeno trgovino z galanterijskim blagom, igračkami, parfumerijami, predmeti za spomin, darila in srečolov; velika izbira najmodnejših solh, vaz, slik in drugih predmetov za ozaljšanje domov, najnovejših albumov, okvirjev za slike, ročnih solskih in potovalnih torbic, denarnic, priročnih ogledal nožarskih predmetov itd. itd. 4723

Vedno novosti razglednice na drobno in debelo.

„SLAVIJA“

— — — vzajemno zavarovalna banka v Pragi. — — — Bez. fond 44,437,000 K. Izplačane odškodnine in kapitalije 88,323,480-35 K. Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države

— — — v vsaki slovensko-narodni upravi.

Vsa poljska daj:

čigar pisma so

Generalna zastopstva v Ljubljani, v lastni bančni hiši v Gosposkih ulicah št. 12.

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica.

Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z manjšajočimi se vplačili.

Želodčna sol
 Lekarna J. Schumann
 v svoji sodni nanovo izboljšana, že več nego 30 let
 odena z najboljšimi uspehi, je in ostane najboljša sredstvo
 proti vsem vrstam želodčnih boleznih, drvenosti, belim
 in pomanjkanju teka. Neutrpijiva je za urojenje in
 vzdrževanje dobre prehrane. Kdor se nagiblje k hujšanju
 naj takisto dvakrat na dan rabi želodčno sol. — Skatija stane K 1.50. Razpoložljiva se vsak
 dan po pošti po povzetju in sicer najmanj 2 skatiji. Dobiva se po vseh lekarnah in drogerijah.
 Glavna zaloge: km.-lrm. laboratorij lekarnarja Julija Schumanna v Stockerau pri Dunaju.

Št. 636/pr. 4662
Sekundarska služba.
 V deželni bolnici v Ljubljani je popolniti s 1. februarjem 1910
eno sekundarsko mesto.

S to službo je združen odjutom letnih 2800 K poleg prestega sta-
 novanja v deželni bolnici.
 Sekundarij ne sme biti oženjen ter tudi ne sme izvrševati zunanje
 zdravniške prakse.
 Prosilci za razpisano mesto predložijo naj svoje s krstnim listom, z do-
 kazili o doktoratu medicine, eventualnem dosedanjem službovanju ter o znanju
 slov. ali kakega drugega slovanskega ter nemškega jezika opremljene prošnje
do 15. januarja 1910
 na vodstvo deželnih dobrodelnih zavodov v Ljubljani.
Deželni odbor kranjski
 v Ljubljani, dne 15. decembra 1909

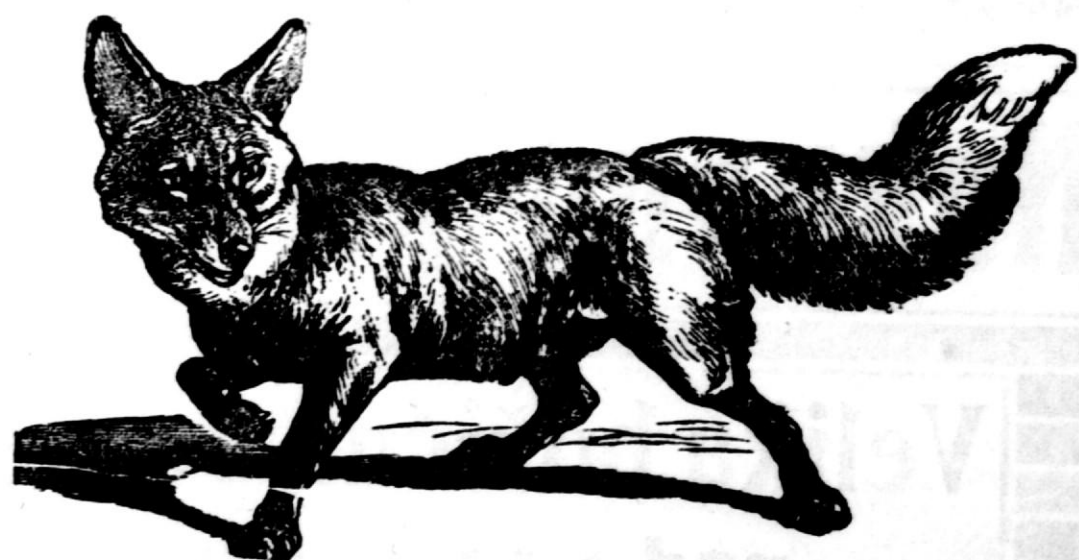
Zaloga moke
Vinko MAJDIČ Kranj
Peter MAJDIČ Jarše

v Ljubljani: Emonska cesta 2, v Šiški: Jernejeva ulica 231.
 Naročila se sprejemajo v obeh skladiščih in tudi v Ljubljani,
 Dunajska cesta 32. — Telefon št. 165.
Karel Meglič
 lastnik tvrdke Lavrentič & Domicelj.
Žitna trgovina.

Najlepša in največja zaloga papirnatega
 in galanterijskega blaga
 najbolj pripravnega za
božična in novoletna darila

prodajam radi velikanske zaloge po zelo nizkih cenah.
 Da si blago lahko vsak ogleda sem napravil **krasno**
božično in novoletno razstavo.
 Priporočam tudi 5674
 veliko zalogo nakita za božično drevo.
 S spoštovanjem
FR. IGLIČ v Ljubljani
 trgovina s papirjem in galanterijo.

POZOR!

Vedno velika zaloga klobukov, kakor
 tudi čepic lastnega izdelka.
 Kupujem kote vseh dirjav po naj-
 višjih dnevnih cenah.

Priporočam se za izdelovanje kožuhov vseh vrst,
 kakor tudi damskih jop, kolerjev, mufov.
 V zalogi imam vedno veliko izbire vseh vrst kožu-
 hovine. Sprejemam popravila vseh v to stroko spadajočih
 predmetov. Izdelujem vse po najnižjih cenah.
J. WANEK, Ljubljana
 Sv. Petra cesta šte. 21. 3919

1880 .. **soba s hrano**
 na tri go-
 spedilno
 Več pove upravnistvo »Sloven-
 skega Naroda«. 4705

Sprejemem
več mladih delavk
 v kartonažno tvernico.
IV. Bonač v Ljubljani.

Pozor!
 Prvi
 slovenski
izprašani optik
Dragotin Jurman
 Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 2.

Ivan Bizovičar
 umetni in trg. vrtnar
 Ljubljana, Kolezijske ul. 16
 se priporoča za
 nasaditev vrtov, parkov in
 balkonov. — Velika izbira
 cvetočih in listnatih rastlin,
 vrtnic, prezimujočih cvetlic
 (perene), krasna cvetlična
 grmovja, konifere, cvetlice
 za okna in balkone.
 Izvršuje šopke, vence in bukete
 za razne prilike.
 Delo umetniško okusno in po
 solidnih cenah. 1542
Trgovina s cveticami itd.
 Naročila na deželo hitro in vestno.

Pristni kranjski
lanenooljnati firnež
Oljate barve
 v posodah po 1/2, 1 kg
 kakor tudi v večjih posodah.
Fasadne barve
 za hiše, po vzorcih.
Slikarski vzorci
 in papir za vzorce.

Čaki
 pristni angleški za vozove,
 za pokišiva in za poše.
Steklarski klej
 (zit) priznane in strokovno
 proizkušene najboljše.
Karbolinej prve
 vrste
Mavec (gips)
 za podobarje in za stavbe.
Čopiči 219
 domačega izdelka za zidarje
 in za vsako obrt
 priporoča
Adolf Hauptmann
 v Ljubljani.
 Prva kranjska tovarna
 odprtih barv, firmočev, lakov
 in steklarskega blaga.
 Zahtevajte cenike!

Zelo važno za trgovce in obrtnike!

Cene brez konkurence!

Ker imam še precejšno zalogo
reklamnih koledarjev
za leto 1910

In je sedajskrajni čas, da si jih vsakdo nabavi, ker bode gotovo v
 najkrajšem času zaloga pošla in se Vam tukaj nudi zelo
 ugodna prilika, **zahtevajte vzorce**, katere radevolje po-
 šiljam na ogled. — Z velespoštovanjem

Fr. Iglič, Ljubljana,
Mestni trg št. 11. 3913

Na debelo in drobno!

obiskal dne 26. julija 1807
 kleti fordke

MOËT & CHANDON
 ustanovljene 1743 v Epernayu
 C. in kr. dvorna in komorna dobavitelja.
 Kralj. angl. dvorna dobavitelja.
 Najfinejši šampanjec.
 Francoski izdelek.
 Generalni reprezentant: J. Weidman. Dunaj III.

Svoji k svojim!

Velika izbira

daril za Božič

kakor tudi raznih 4374
predmetov za okrašenje božičnih drevesc

finoga domačega in tvorniškega izdelka.
 Nadalje se priporočam slav. p. n. občinstvu za naročila raznih
 najfinejših tort in vsakovrstnega okusnega peciva. —
 Fino desertno mandlovo pecivo, kakor tudi okusno pecivo
 različnih drugih vrst za čaj. Cena kg 4 K 80 vin. V zalogi
 imam različnih desertnih in čokoladnih bombonov ter postre-
 zam tudi s finimi desertnimi vini in raznimi likerji.

Fini turinski pelinkovec.
 Vsak dan sveže medene, orehove, rozinove potice, šartelj,
 pince in drugo pecivo, v pekarni pa fin domač ržen kruh.

V kavarni
 se dobiva vsaki čas

črna in fina bela kava ter izborni čaj i. t. d.

Jak Zalaznik
 slaščičarna, kavarna in pekarija.

Stari trg št. 21.

Cene brez konkurence!

Koledvorska ul. št. 6.